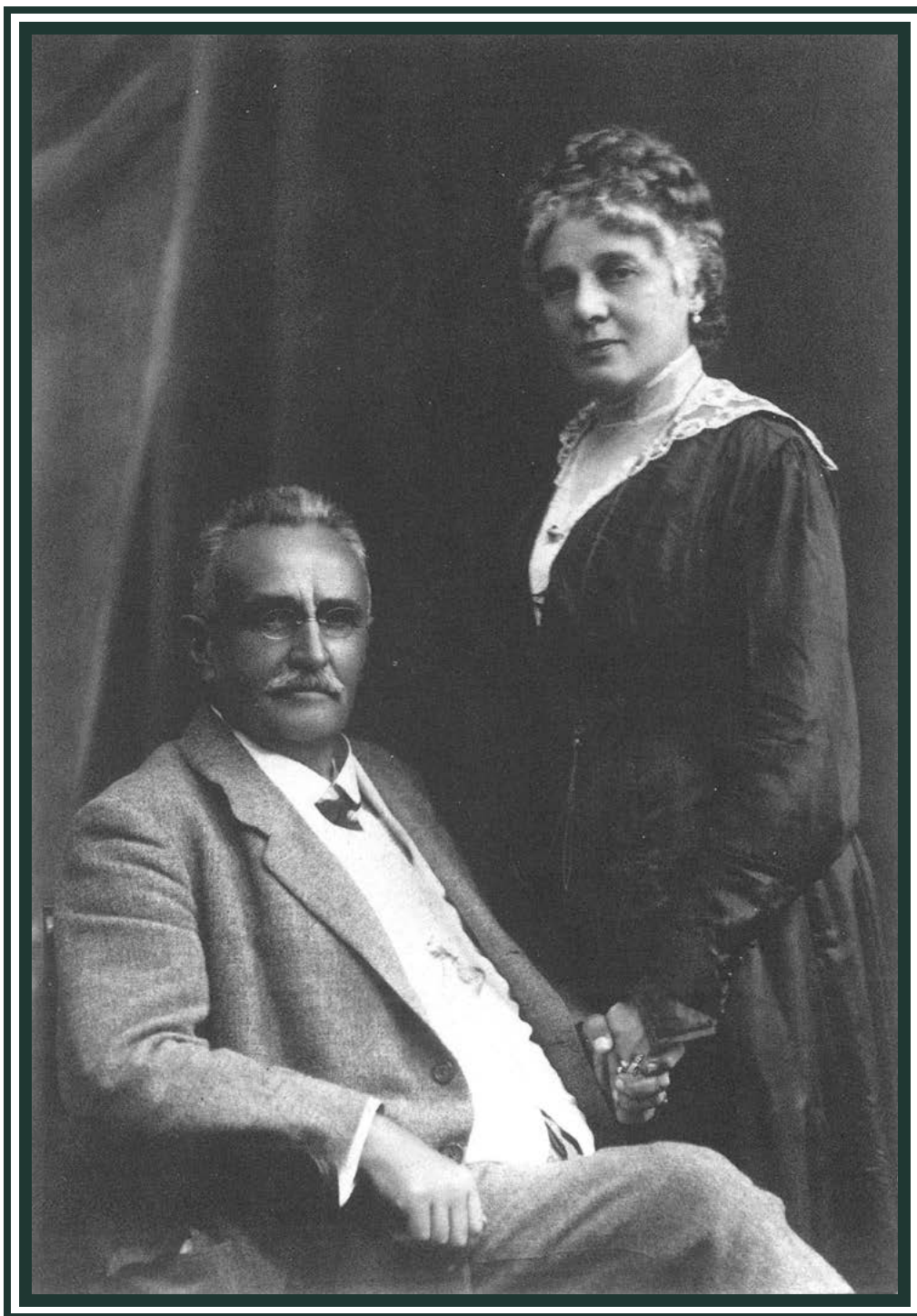

nepravidelný občasník

Naše Polabí

podzim 2024

číslo 5

Vážení čtenáři Našeho Polabí!

Ručička ročního koloběhu hodin a času se rychle posunula směrem ke konci roku 2024. Je podzim, padá listí, dny se neúprosně krátí a ve skříní hledáme oblečení, které nás zahřeje. Věřím, že vás zahřeje i obsah podzimního vydání Našeho Polabí, které jsme pro vás připravili.

Hlavní roli v něm hraje místní historik J. V. Prášek. Přesně na Štědrý den uplyne sto let od jeho smrti.

Podzimní sloupek

V obnoveném Našem Polabí, které vychází od roku 2019, jsem se stal něčím jako kmínem v bramboráku: Dobrá polovina konzumentů by ho s lehkým srdcem ozelela, ale všichni tak nějak čekají, že tam bude. Takže tu jsem. Za těch několik let už se také stačila konstituovat pevná a neměnná pravidla, podle kterých naše spolupráce probíhá. Tím základním je rozdělení příspěvatelů na Hujery, kteří k napsání článku dostanou týden a odevzdají ho za tři dny, a Tučky a Šlajse, kteří dostanou dva měsíce a odevzdají ho za čtvrt roku. Skupinu „Hujeři“ tvořím já, skupinu „Tučkové a Šlajslové“ všichni ostatní.

Protože dění ve městě sleduju jen uživatelsky a neznám žádné zákulisní pikantnosti, dostávám obvykle jen neškodná sezónní zadání typu: „Napiš sloupek o podzimu. Víš jak: Barevné listí, mlha v Panské, poslední červená jablka pozdních odrůd v holých větvích.“ S tím jsem srozuměn. Když skoro o ničem nic nevíte, ještě pořád můžete být lyrik.

Bohužel sezónnost námětů přináší některé problémy. Třeba do jarního čísla jsem psal o kvetoucích tulipánech na Pražské. Jenže než své příspěvky dodali Šlajsové a číslo mohlo vyjít, byla sezóna tulipánů dva měsíce pryč. Na záhonech zbylo akorát okrasné zelí, které tam vydrží, dokud nezačne sezóna vepřových hodů. Čili zkušenost mě učí, že až tohle podzimní číslo vyjde, bude dvojměstí

Díky němu víme, jak Brandýs a okolí vypadaly před mnoha staletími. Jeho mravenčí práce se nečte úplně snadno, ale historické informace jsou to velmi cenné. Vedle historického místopisu se zasloužil o založení brandýského gymnázia, otevření jeho nové budovy v prosinci 1927 se však již nedožil.

Kromě osudů nejznámějšího lokálního historika minulého století se v tomto čísle dovíte více o historii boleslavské školy, připomenete si, že od

pod sněhem, na tůních se bude bruslit a na trzích pofrčí svařák. Proto mi dovoluňte pojednat několika slovy tento milý předvánoční čas.

Nebudu se tu vypisovat o líbezných adventních zvycích, které jsou sice etnologicky vděčné, ale reálně do jednoho mrtvé. Barbora, Lucka ani Perchta už domácnosti neobcházejí a donekonečna omílat mulisi mulisi a husí peroutku je stejně jako citýrovat nebožtíky z hrobů. Jediným, kdo není mrtvý, je Mikuláš, minimálně dokud dokáže odmítat panáky nabízené v každé druhé vděčné rodině. Chci vás proto spíš vybídnout, abyste v adventu navštívili tři důležitá místa ve městě. Důležitá tím, že se tam sejdou všichni. Což řekněme kostel, fitko nebo kavárnu z užší nominace spíše vylučuje.

Tím prvním nechť je už zmíněné náměstí – boleslavské i brandýské. Ještě pořád funguje jako agora – shromaždiště polis, kde se odehrává veřejný život. O trzích, a těch adventních zvlášť, se tu klátí rozjívění teenageři, korzují mladé rodiny s kočárky, rozhodným krokem tu v kabátcích z česané příze rázuje nobilita, od stánku k stánku popocházejí starší páry a na lavičkách se opíjejí nebo za nimi rovnou zvrací podivná individua. Ti všichni do vánočního společenství patří, protože patří do města. Náměstí je archa, která nás všechny vezme na palubu a převezve vánočním časem do nového roku.

listopadu 1989 uplynulo 35 let, zavítáte i do poválečného období brandýské Dupandy a přečtete si řadu dalších článků nejen z historie města.

Vzhledem k tomu, že jde o poslední letošní číslo, tak vám knihovna i autoři přispívající do Našeho Polabí přeji pohodové a klidné Vánoce a úspěšný rok 2025. V něm vám připravíme řadu dalších zajímavých článků o městě, ulicích a lidech v nich žijících.

Petr Čeněk

Druhým takovým místem je nepochybně zámek, především proto, že nás pojí nejen navzájem, ale navíc také s naší minulostí. Na zdejších adventních jarmarcích vystupují představitelé dáno zaniklých řemesel, ukazují se století nepoužívané technologie, nabízí se jídlo uvařené podle dlouho nepoužívaných receptů a hraje se na nástroje, na které hrál ještě starý Michna blahé paměti. Na zámku se utváří společenství všeho času.

Třetím místem, k jehož adventní či vánoční návštěvě bych vás rád pobídl, je hřbitov, ať boleslavský, ať brandýský. Společenství, které se tu sejde, je to vůbec nejúplnější, neboť nikdo nepřestává patřit do komunity města jenom pro tu hloupou náhodu, že zemřel. Nepatří k nám už Justin Václav Prášek? Eduard Petiška a Stanislav Rudolf? Josef Olexa a Vilém Plocek? Astronom Antonín Bečvář? Není součástí našeho společenství novinář a vydavatel Lumír Štrobach, sportovec Franta Haupt nebo kněz Vlastimil Smolák? Vykázali jsme z něj bezdomovce Františka Beniška a stovky dalších lidí, které jsme v ulicích města potkávali před dvaceti a více lety? Jistěže ne. Všichni cítíme, že i tito lidé součástí našeho města zůstávají. A kdy jindy než o adventu či o Vánocích si to připomenout.

Budme spolu, my z jednoho dvojměstí. Společenství je velká hodnota. Uvědomuju si to stále intenzivněji.

Petr Kukul

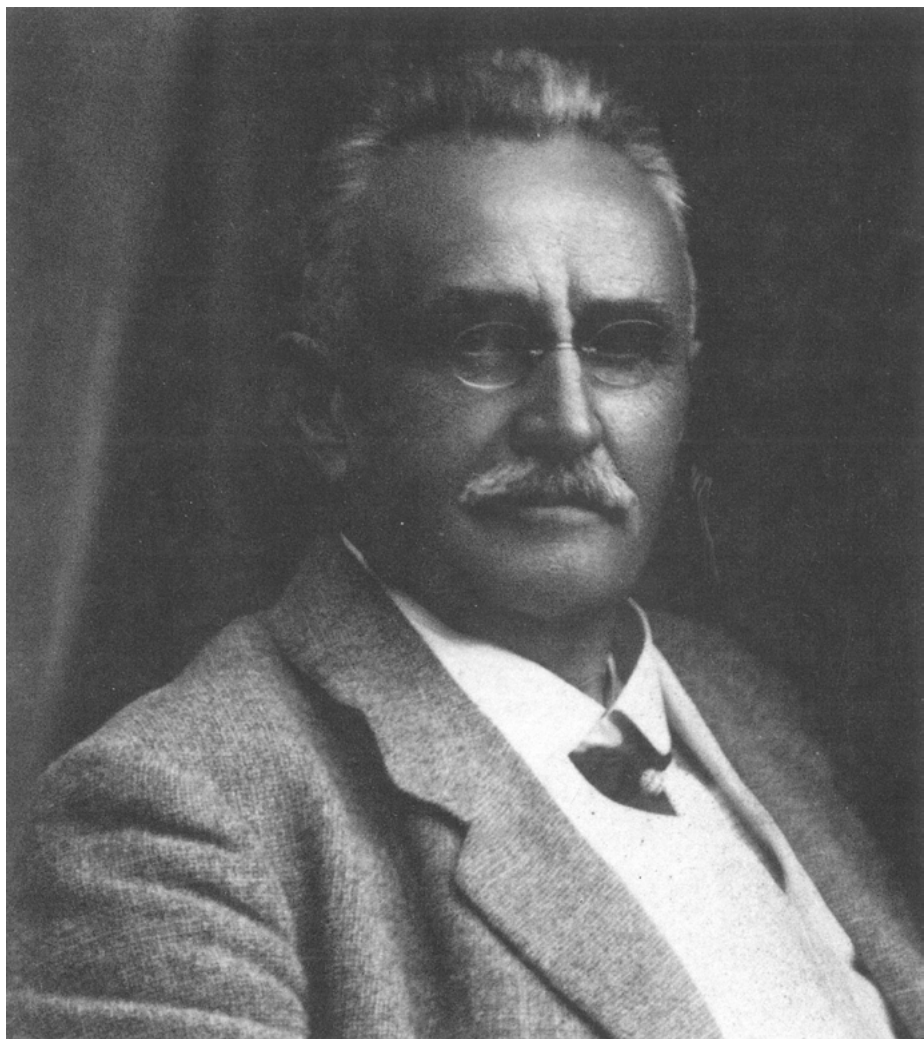
Justin Václav Prášek

Sedmého srpna 1853 se v Brandýse nad Labem v domě č. p. 14 (dnes č. p. 392 u Voctářů) narodil kamenickému mistru Janu Práškoví a dceři řeznického mistra z Čelákovic Anně Procházkové syn Justin Václav. Základní vzdělání získal v rodném městě.

Již v jedenácti letech odešel na studia do Prahy, kde v letech 1864–1871 navštěvoval c. k. akademické gymnázium na Starém městě. Již v roce 1868 byl spoluzakladatelem školního časopisu „Polaban“, jehož podtitul zněl „časopis věnovaný vědě dějepisné a archeologii“. Zde Justin Václav uveřejňoval články o Brandýsu nad Labem, Staré Boleslavi a okolních obcí. Zajímaly ho náměty kulturní a vlastivědné. Publikované články měly slušnou úroveň, kvalitní byla i grafická podoba časopisu.

Na podzim roku 1871 se Justin Václav Prášek přihlásil ke studiu na Karlo-Ferdinandově univerzitě v Praze na filozofickou fakultu, kde se zaměřil především na studium starších českých dějin a filologické obory. Zde založil Prášek společně s dalšími studenty spolek a časopis „Krajír“, zachovalo se však jen první číslo tohoto časopisu. Na studium si Justin Václav musel vydělávat kondicemi. Společně s kolegy ze spolku založili fond pro dotování chudých studentů z Brandýska.

V roce 1875 složil Prášek učitelské zkoušky ze zeměpisu a dějepisu. Učitelské působení zahájil jako suplující učitel na vyšší reálné škole v Praze a v Pardubicích (od roku 1874). Roku 1875 začal učit na reálném vyšším gymnáziu v Klatovech jako učitel dějepisu a zeměpisu, později vyučoval i francouzštinu. V tom-

Justin Václav Prášek

to roce se oženil s Terezií Šípkovou. V rámci edice „Bibliotéka místních dějepisův pro školu a dům“ vyšel Práškoví svazek popisující Brandýs nad Labem a jeho okolí s názvem „Okres brandejský nad Labem“. Dalšími regionálními publikacemi byla práce o Trutnově a Klatovech.

V osmdesátých letech 19. století se Prášek ve svých odborných publikacích zabýval dějinami starověkého orientu a antických civilizací. Soustředil se na studium dějin starověkého světa i při vyučování na gymnáziu v Kolíně nad Labem, kam se přestěhoval v roce 1884 v souvislosti s žádostí o habilitaci na sou-

kromého docenta staroegyptských a staroasijských dějin na filozofické fakultě Karlo-Ferdinandovy univerzity. Tuto habilitaci se mu nepodařilo získat. V roce 1899 se Práškoví podařilo získat učitelské místo na střední škole v Praze. Vzhledem k jeho badatelské a publikační činnosti byl často školou uvolňován a byl mu snižován úvazek. Roku 1906 byl na vlastní žádost předčasně penzionován.

Během osmdesátých a devadesátých let 19. století době trávil J. V. Prášek značnou část prázdnin i školního roku ve vědeckých ústavech a na studijních cestách v zahraničí (Athény, Jeruzalém, Cařihrad, Mni-

Rodný dům J. V. Práška na dobové fotografii

chov, Berlín). Stal se členem Královské české společnosti nauk a zpracovával starověká hesla pro Ottův slovník naučný.

V roce 1900 zemřela Prášková jediná dcera Milada a o dva roky později i jeho žena Tereza. Počátkem 20. století se autor opět vrátil k regionální historii a shromažďoval prameny pro třísvazkovou monografii o Brandýsu nad Labem, zároveň vypomáhal jako pomocný učitel dějepisu v Československé obchodní akademii v Praze. V roce 1904 se podruhé oženil s Hermenegildou

Ponetzerovou. Zdravotní problémy přinutily Práškovy odstěhovat se do klidnějších Klánovic, kde Prášek pokračoval ve své práci a přijímal osobnosti veřejného života.

J. V. Prášek neustále pracoval na splnění svého studentského snu – zpracovat rozsáhlou monografii o Brandýsu nad Labem a Staré Boleslavi. Při přípravě díla vycházel z archivních dokumentů a z prací svých předchůdců – kosteleckého děkana a brandýského rodáka Josefa Petráše, brandýského kanovníka Matěje Karlacha, lékárníka Karla

Lábnera, čelákovického Antonína Ferlese a dalších. První díl monumentálního díla „Brandejs nad Labem, město, panství i okres“ vyšel v roce 1908 a zachycoval vývoj Brandýsa nad Labem až do r. 1620 a dějiny Staré Boleslavi. Druhý díl uveřejněný v roce 1910 rámoval dějiny Brandýsa nad Labem od roku 1620 po poměry (tehdy) současné. Třetí díl mohl po finančních komplikacích vyjít až v roce 1913. Zachycoval dějiny sídel ležících v brandýském okrese a byl doplněn informacemi o nejdůležitějších událostech v Brandýse n. L. do roku 1908. V rukopise existoval také 4. díl monografie, k jehož vydání ve válečných letech nedošlo. Odkoupil jej Okresní výbor brandýského okrese a je uložen v Práškově pozůstalosti v Národním muzeu. Tento díl obsahoval přepisy šesti urbářů, které souvisely s hospodářskými dějinami Brandýs nad Labem a brandýského panství. Reprint všech tří dílů byl vydán městem Brandýs nad Labem - Stará Boleslav v roce 2010,

Monografii „Brandeis a. d. Elbe“ v němčině si u Práška objednal majitel brandýského zámku a panství Ludvík Salvátor Toskánský. Dvoudílná publikace vyšla v roce 1915 a měla být připomenutím toho, co pro město a okolí vykonal habsburský rod. Vyšla však v nevhodnou dobu – v čase velké války.

Regionálními dějinami se J. V. Prášek zabýval také v mnohých článkách uveřejněných v různých časopisech, např. v Časopisu Musea království českého, Památky archeologické a místopisné atd. Přispíval i do nově vzniklého sborníku „Naše Polabí“, který začal vycházet v březnu 1923. Čtenáři si zde mohli přečíst nejen Práškovy články, ale také stati o autorovi. Bohužel v pá-

tém čísle druhého ročníku vyšel nekrolog J. V. Práška, který 23. 12. 1924 zemřel.

Nelze nezmínit Práškovu beletristickou činnost. Ještě za autorova života vyšel životopisný román o Bedřichu Smetanovi „Katinka Smetanová“. Díky úsilí Hermenegildy Práškové byl po autorově smrti v roce 1926 publikován román „Na hrádecké rychtě“, který Prášek své manželce věnoval. O rok později vycházel na pokračování v deníku Venkov další román nazvaný „Vnučkové Bílé hory“.

Justin Václav Prášek byl za vše, co pro město a region vykonal, 10. února 1914 jmenován čestným občanem Brandýsa nad Labem. Slavnostní pohřeb, který mu byl vypraven okresní správní komisí a obecní správou v Brandýse nad Labem, svědčí o vážnosti, jaké u svých současníků požíval. Velké zásluhy měl především o vznik brandýského gymnázia, do města byl zván při různých slavnostních příležitostech, spolu s manželkou se věnovali dobročinnosti. Roku 1930 mu byla odhalena pamětní deska na jeho rodném domě.

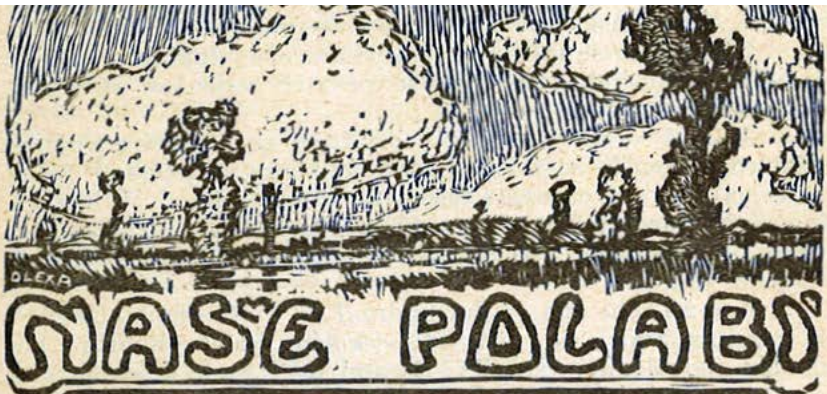
Justin Václav Prášek celý svůj život svázal s městem Brandýs nad Labem a jeho okolím. Neprožil zde celý život, ale mnoho pro toto město vykonal. Jeho rozsáhlá monografie „Brandejs nad Labem, město, panství i okres“ patří mezi nejkvalitnější zdroje informací o regionu a dosud nebyla překonána.

Věra Krajíčková

Zdroje:

TEMROVÁ, Karla. J. V. Prášek : historická studie. S. I: MN, 2003. 79 s.

Tomáš Dvořák - rodopis, mistopis. Online. Justin Václav Prášek. Dostupné z: <http://dvorak-rodopis.cz/mistopis/vaclav-prasek/>.

ROČNÍK II. LEDEN 1925. ČÍSLO 5.

Profesor Dr. Justin V. Prášek.

Dne 24. prosince 1924 zemřel v Brandýse n. Lab. ve vile Planta prof. Dr. J. V. Prášek, historik a spisovatel ve věku 71 let. Pohřben žehem v pražském krematoriu dne 29. prosince o 11. hod. dopol.

Vleklá choroba dokonala své dílo zkázy a srdce dra. J. V. Práška dotlouklo na vždy.

Jakoby cítil neúprosně blížící se konec, uchýlil se v září t. r. ze svých idyllických Klánovic do milovaného rodiště Brandejsa n. L., který prožíval právě radostně vzrušené dny své okresní výstavy. Tu býval jako člen čestného výboru výstavního nejen častým hostem, ale i své pero postavil zcela oddaně do služeb propagace výstavy. Všecky čelné listy naše přinášely jeho články o Brandýse, o jeho výstavě a o kulturní vyspělosti kraje. Příspěvky jeho do různých časopisů z posledních dnů svědčí o neúnavné činnosti a vytrvalé pílí, pro něž právě jest smrt dra. Práška bolestným překvapením.

Ale osudy lidské jdou neúprosně svou cestou vpřed.

A stojíme-li nad rakví dra. Práška s bolestí — stojíme nad jeho životním dílem s úctou a vděčností. Od dob studentského mládí jsou rodné město a rodný kraj středem jeho vědeckého zájmu. Ať studuje dějiny starověkých národů a píše jejich historie, ať koná cesty za studiem Orientu, jehož se u nás stává proslulým znatelem, ať jako středoškolský profesor píše dějiny měst, jimiž kráčí jeho učitelská dráha, nezapomíná na svůj Brandejs n. Lab., město a okres, sbírá a třídí historický material, z něhož po desíti letech práce vyrůstá monumentální historické dílo.

Do spisu »Brandejs n. Lab., město, panství a okres«, se vtělila všechna láska toho vědce k rodnému Polabí.

Láska tato se zračila i v jeho literární spolupráci s »Naším Polabím« — k jehož kolébce se postavil nejen slovy rad, ale i s účinnou pomocí.

A když v neděli dne 28. prosince za teskného zimního odpoledne loučili se s radničního balkonu smutečnými řečmi zástupci města a okresu s tělesnými ostatky dra. J. V. Práška, loučili se s jedním z oněch synů našeho kraje, o nichž symbolická slova českého Slavínu na Vyšehradě praví: »Ač zemřeli — ještě mluví.«

Ano, z Tvého díla — duchu dra. J. V. Práška mluví láska — k rodnému kraji a k vlasti. Mluví k nám, bude mluvit i k budoucím pokolením, jimž Tvé životní úsilí bude nejenom pramenem poznání dávné minulosti, ale i vzorem práce, píše a vytrvalosti.

Ze 160leté historie staroboleslavské školy III.

V minulém díle jsme dospěli až do třicátých let, kdy se do českých zemí pomalu, ale jistě dostávala hospodářská krize mající nemalý dopad na život ve Staré Boleslavi. V tomto duchu plynul i život v boleslavské škole až do začátku druhé světové války, kdy nastaly chmurné dny i pro výuku v boleslavské škole.

Školní rok 1938/1939

O tomto školním roce školní kronika píše: „Hrozila válečná bouře, 22. září byla vyhlášena mobilizace armády. Byli povoláni muži do čtyřiceti let stáří. Spád událostí byl velmi rychlý. 1. října obsadila německá vojska Sudety, 6. října se poděkoval prezident dr. E. Beneš, 30. října převzal úřad prezidenta dr. Emil Hácha.

15. 3. 1939 přijela německá říšská obrana do Staré Boleslavi. První auta byla u školy v 9 hodin, 15 minut. Čas byl toho dne velmi nevlídný: nepříjemné chladno bylo zesilováno padající omrzlicí. Kasárny i sály v hostincích byly obsazeny přibylým vojskem. Naše škola byla vyklizena, ale po hodině vojsko bylo ubytováno jinde, takže jsme mohli nerušeně vyučovat do konce školního roku. Obraz prezidenta republiky dr. Beneše byl nařízením okresního školního výboru ze dne 2. prosince sňat a nahrazen středním státním znakem. Po změně státoprávního postavení byl i tento znak počátkem dubna sejmout. Ze zabraných Sudet přicházelo mnoho uprchlíků, kteří byli často bez prostředků. Pro ně byla vykonána v listopadu 1938 sbírka, která svým výsledkem pomohla čelití nejhorší jejich bídě. Aby mohli být přijati

čeští učitelé ze Sudet, byly propuštěny vdané učitelky“.

Zatímním řídícím učitelem byl jmenován 1. 7. 1939 Antonín Kolman. Rozdělením 5. třídy na A a B se projevil nedostatek místností ještě více než dosud. Zrušením československé armády uvolnily bývalé kasárny „Kadr“ (dnes budova u Jelena) a v dubnu 1939 byly dvě místnosti v této budově upraveny a V. A a V. B se do nich přestěhovaly.

Školní rok 1939/1940

Začátek školního roku byl náhle ukončen dnem 14. 9. Pro nebezpečí dětské obrny byly školy zavřeny a začalo se vyučovat až 16. října. Po celý školní rok vstupovaly v platnost nejrůznější vyhlášky reagující na válečný stav. Např. zákaz přístupu školní mládeže do shromaždišť, zákaz školních výletů, vyhláška o dvojjazyčných nápisech nebo zákaz nošení trikolor. Místo oslav českých osobností se slavilo osvobození Varšavy nebo narozeniny Adolfa Hitlera (20. 4.). Škola musela být označena německo-česky: *Volksschule für Knaben in Altbunzlau – Obecná škola chlapecská ve Staré Boleslavi*. Od ledna se vyučovalo polodenně a pololetní prázdniny se kvůli nedostatku uhlí protáhly až do prvních březnových dní.

Další válečné ročníky

Od tohoto školního roku bylo nařízeno zapečetit školní kroniky a založit nové. Ale A. Kolman pokračoval v dosavadním psaní, i když pouze na volných listech a doufal, že je někdy vrátí do původní kroniky boleslavské školy. Žáků byl 214, učitelů 7.

Od počátku školního roku nesměli být Židé přijímáni do škol. Ve výzdobě vlajek měly prioritu vlajky říšské. Byla zakázána literatura francouzská, anglická, ruská i židovská a též Masarykovy spisy byly odstraněny ze školních knihoven. Dne 11. 10. 1940 byla škola v Komenského ulici 280 zabrána německou branou a byla přemístěna do školní budovy v Jungmannově ulici. Pro třetí třídy byly vyhrazeny místnosti v klášteře. Tato třída měla pravidelné vyučování, v ostatních třídách probíhalo vyučování na střídačku polodenně s dívčí školou. Vánoční prázdniny se protáhly z důvodu šetření palivem až do 19. 1. a bujaře se oslavovaly 52. narozeniny Adolfa Hitlera. Přes řadu zákazů byla hojně navštěvována filmová představení, ale jen doporučených filmů.

Nová organizace školy

Dne 23. srpna 1941 byla provedena nová úprava obecných měšťanských škol s českým jazykem vyučovacím. Podle ní měšťanské školy s českým jazykem vyučovacím byly čtyřtřídní – zahrnovaly 5–8. školní ročník. Připojily se ke 4. postupnému ročníku školy obecné. Dosaď první třída školy měšťanské se stala třídou druhou, druhá třetí a třetí třída čtvrtou. Do první třídy měšťanské školy postoupilo nejvýše 40 % žactva, které s úspěchem absolvovalo 4. postupný ročník obecné školy. O tom, které žactvo postoupilo, rozhodovalo pořadí podle prospěchu. Téměř současně s novou úpravou byl změněn název měšťanské školy na školu hlavní.

Tlak shora byl veden hlavně na kurzy němčiny pro učitele a na špiclování. Frontální útok se také

Z historie

vedl proti českému dějepisu. Ten nebyl v pololetí vůbec klasifikován a počet hodin němčiny byl zvýšen na 7 hodin v týdnu. K atentátu na Heydricha byl učitelský sbor nucen vydat prohlášení odsuzující tento podlý čin. Z učitelů i žáků se pomalu, ale jistě stávali otroci a stále častěji se zpívala německá hymna.

Válka vrcholí

V následujících školních letech se jen prohlubovala nacistická opatření, ale s přibližující se frontou přeci jen převládala naděje, že válka brzy skončí. Byl vydán zákaz vyučování dějepisu, české literatury a církevních dějin. Z knihovny byla vyřazena díla F. Palackého a A. Denise, současně byl vydán apel ministra Moravce k českým profesorům a učitelům, aby všechno úsilí věnovali poznání žáků a všemi prostředky působili k výchově německé říšské myšlenky. Jako nesmyslný se jevil zákaz zasklívání obrazů, zasklívání se mohly jen portréty vůdce. Společně s válečným obratem byla výuka stále častěji narušována leteckými poplachy.

Osvobození se blíží

Na začátku školního roku 1944/45 byly třídy v budově v Jungmannově ulici obsazeny vojskem. Patro však bylo 11. 9 září uvolněno, a tak budova byla využívána střídavě jen obecními školami a chlapecká škola byla umístěna jinam. Mnoho učitelů bylo totálně nasazeno a letecké poplachy výuce příliš nepřály. Dne 8. 3. byly všechny školní budovy zabrány vojskem. Domácí práce byly žákům zadávány v hotelu Praha, U Karla IV. a v zasedací síni radnice. Němci se ve městě opevňovali a městem neustále proudily davy uprchlíků (běženci z Pruska, Besarabci atd.) V Houštce byl lazaret wehrmachtu, kde bylo možné potkat řadu zraněných a nemocných Němců.

Květen 1945

Dne 2. května se městem začaly šířit zprávy o smrti Adolfa Hitlera. Děti začaly o veřejných událostech mluvit i ve škole, netajily již české smýšlení. Od prvních květnových dnů mizely německé nápisy z obchodů. Velké očekávání vyvrcholilo 5. května. Učitelé měli v plánu po odchodu dětí ze školy odstranit obrazy Hitlera, Háchy a protektorátní znak. Nejvyšší třídy však nečekaly a děti s jásotem sundaly symboly představitelů našeho národního zotročení. V 1. ročníku žáci zhotovili československé vlaječky, jinde zase hoši nosili trikolóry a pálili v kamnech německé učebnice a časopisy. Do jedenácti hodin byla škola vyprázdněna a zahoukala siréna ohlašující povstání proti utlačovatelům.

Poválečné roky

Vyučování začalo na sportovním hřišti SK Stará Boleslav v Houštce, protože školní budova musela být po pobytu vojsk řádně vydezinfikována. Prospěch žactva byl známkován pěti stupni místo šesti zavedenými v době okupace. Hned

po revoluci se škola vrátila k původnímu pojmenování měšťanská škola.

Od počátku šedesátých let boleslavské školství fungovalo ve dvou základních školách. 1. ZŠ sídlila v budově v Jungmannově ulici, 2. ZŠ pak v objektech „U Jelena“ a ve „Školičkách“, kde se učili žáci prvního stupně. Tak tomu bylo až do počátku devadesátých let. Vše také souviselo s tím, že v roce 1960 byly Brandýs n. L. a Stará Boleslav sloučeny do jednoho souměstí.

Šedesátá léta

Školní život plynul svým tempem pod rudou hvězdou, která sice už nezářila tak silně jako v letech padesátých, ale přesto škola žila pod vlivem sovětského modelu a řídila se podle něj. Vedle povinných učebních osnov se slavila výročí pevně zakotvená v socialistickém životním kalendáři. Slavila se tak výročí VŘSR s lampiónovým průvodem, na Vánoce chodil místo Ježíška děda Mráz, připomínalo se narození a úmrtí Lenina i Vítězný únor, MDŽ se slavilo s rudým karafiátem

Od října 1952 byly žáky školy i děti z Koreje

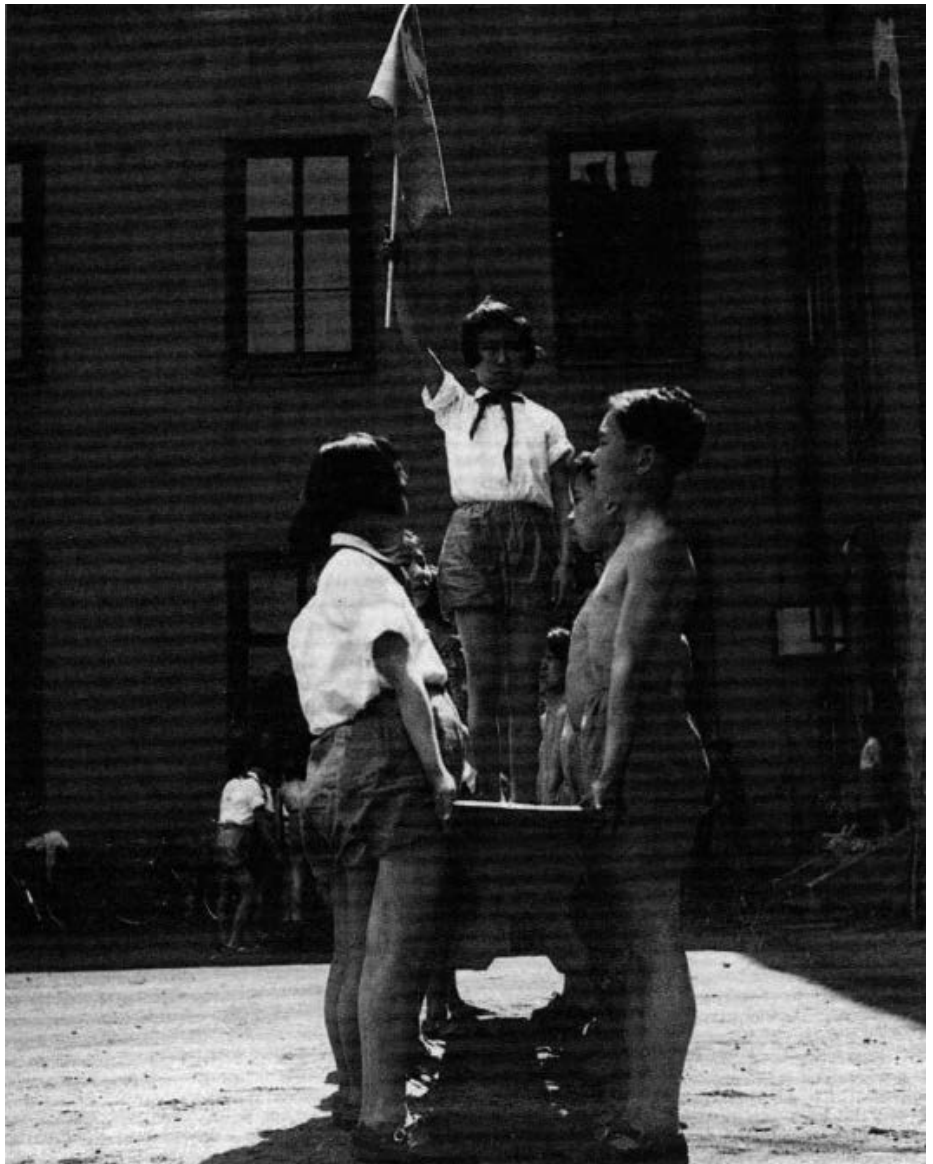
Z historie

v ruce, do průvodu chodily děti slavit První máj, 9. května byl státní svátek k uctění osvobození republiky Rudou armádou v květnu 1945. Naopak se příliš neslavil 28. říjen, 17. listopad ani další svátky ze slavné české historie nebo jubilea významných českých rodáků, moc se nezveličovaly ani velikonoční oslavy, volné velikonoční pondělí se obvykle ihned nahrazovalo následující pracovní sobotou, protože pracovní týden musel mít od zrušení pracovních sobot v roce 1968 pět dnů.

Z obvyklého rámce se vymykalo datum 12. 4. 1961, kdy vyletěl do kosmu první kosmonaut – sovětský občan Jurij Gagarin. Tuto celosvětově významnou událost zaznamenala boleslavská škola v následujícím článku, z něhož připomínám věty: „Už dnes nikdo neví, který z občanů Staré Boleslavi si s onou radostnou zprávou vzpomněl na boleslavskou školu. Příběhl, oznámil, že Sověti vyslali člověka do vesmíru, a za chvíli se ve třídách ozývaly zprávy z rozhlasu. Desítky otázek vyslovených dětskými ústy střídalo hluboké ticho ve chvílích, kdy bylo slyšet z reproduktorů slova o kosmické lodi.... Dále zaujaly myšlenky žáka 6. B Přemka Guttla „blahopřeji Vám k úspěšnému letu ve vesmíru a k šťastnému návratu domů. Chtěl bych, aby se všichni vraceli domů. Můj tatínek se nevrátil, když mi bylo osm měsíců...“.

Na konci šedesátých let došlo k určitému politickému uvolnění, v srpnu 1968 projela městem vojska Varšavské smlouvy.

Učitelský sbor tvořili: Rus, Jirkovská, Kolářová, Richterová, Hůlová, Wagnerová, Patčová, Šustková, Hrabánek, Hájková, Bláhová, Drahošová, Razimová, Prokopcová,

Korejské děti se připravují na spartakiádu s vlajkou míru No Ge Za

Čada. Ředitelem školy byl voják – pedagog Krátký.

Sedmdesáté roky

Po politickém uvolnění na konci šedesátých let se počátkem let sedmdesátých opět vše vrátilo k tuhému normalizačnímu režimu pod taktovkou KSČ, což se logicky projevilo v každodenním běhu boleslavských škol. Volný čas trávili žáci většinou pod hlavičkou pionýrské organizace. Ta měla na volný čas dětí klíčový vliv, děti skládaly nejdříve slib Jisker (první stupeň) a posléze i pionýrský slib, a byla to vždy velká sláva. Na škole byla dokonce

vytvořena placená funkce vedoucího této „dobrovolně – povinné organizace“. Pionýři chodili v modré košili a jejich krky zdobily rudé šátky. Přestože byla činnost pionýrské organizace hodně zpolitizovaná, byla pod jejími křídly uskutečněna i řada programů, které děti bavily, a proto pionýra úplně neodmítaly. K těm lákavějším akcím té doby patřila péče o přírodu (vysazování stromků, péče o parky, Houštku a Hluchov), letní tábory, akce v přírodě a táboráky, výlety a zájezdy, sběr papíru a léčivých rostlin, různá kulturní vystoupení a besedy, spor-

Z historie

tovní a zájmové kroužky. Velkou oblibu si získal na tu dobu netradiční fotografický kroužek. K těm méně oblíbeným činnostem patřila povinná účast na různých politických shromážděních, konferencích, sjezdech a dalších akcích, kam se muselo chodit v pionýrských stejnokrojích a bylo nutno si připravovat kulturní vločky formou recitace revolučních básní.

Ve škole začalo fungovat tzv. SRPŠ – sdružení rodičů a přátel školy, které na chod školy různě dohlíželo a často ji pomáhalo nebo káralo. Zahájení školních roků obvykle začínalo na zimním stadiónu na Lázeňské (dnes fotbalové hřiště), další společenské akce se konala v KD Labín nebo kinech Květen (Brandýs) či Pionýr (Stará Boleslav). Řada akcí se pořádala v letním kině Houštka, kde v rámci krajských mírových slavností řečnila řada politických potentátů (památne byly projevy Fidela Castra a Vladimíra Remka), křoví jim dělali většinou žáci a pionýři boleslavské školy. Pokud dostali za odměnu zmrzlinu pierot, tak byli rádi. V závěrečných pětiletkových rocích se konal nácvik spartakiádních vystoupení, která patřila díky nutným školním absencím a dřívějšímu začátku prázdnin k těm populárnějším akcím. Samozřejmostí sedmdesátých let byly i družební závody, k spráteným národním podnikům patřil Motorlet, JZD Rozvoj, BSS, Kovopodnik. Rozvíjely se i vztahy s boleslavským vojenským útvarem. Návštěvy útvaru spojené s prohlídkou vojenské techniky si děti nenechaly ujít. Určitou zajímavostí byly „uhelné prázdniny“ zapříčiněné tuhou zimou v lednu a únoru 1979, chlapci a děvčata školou povinná z toho měla radost, učitelé již méně.

Ředitelem školy byl Alois Rus a školu navštěvovalo něco málo přes 500 žáků, řada z nich byla z okolních obcí (Hlavenec, Kostelní Hlavno, Ovčáry, Otradovice, Skorkov, Dřísy, Borek, Křenek aj.).

Když se uprostřed letopočtu psala osmička

Na počátku let osmdesátých se politická situace pozvolna uvolňovala. Výrazně k tomu přispěly události v Sovětském svazu. Po smrti Brežněva a období označovaném trochu neuctivě jako „pětiletka parádních pohřbů“ nastoupil k moci liberálněji smýšlející Gorbačov. Politika jeho perestrojky nemohla minout ani boleslavské školy.

Na labských březích se však politické povolování šroubů rodilo pomalu a ztuha. Ve druhé polovině osmdesátých let se pozvolna upouštělo od nesmyslných politických opatření a také se snížil počet příliš velkých soudružských akcí a nároky na jejich organizaci. Škola procházela určitými změnami jak ve výuce, tak v oblasti postupného budování zázemí všech školních budov. Jako první dostalo nový kabát sociální zařízení, ve třídách se postupně obměňovaly lavice, nábytek a další potřebný inventář. Prostor dostala také nová kanalizace a škola se měnila k lepšímu i díky rozumné podpoře státu a města. Problémem byly prostory pro tělesnou výchovu. Vlastní gymnastický sálek nestačil, a tak musela škola využít mimoškolní prostory v tělocvičnách U Karla nebo v Orlovně, v létě využívala venkovní hřiště a stadión v Houštce. Nadané děti se dobře umisťovaly na vědomostních a dovednostních olympiádách. Slušně si počínaly i sportovní, umělecké kroužky, které už nebyly výhradně

organizovány pionýrem. Prohlubovala se i spolupráce s PedF UK.

Ředitelkou školy byla od školního roku 1981/82 Věra Dobiášová, nahradila předchozího ředitele Aloise Ruse. Ten se stal ředitelem 3. ZŠ (dnes ZŠ Palachova). Zástupcem byl velmi oblíbený učitel tělocviku a zeměpisu Ondřej Vltavský. Učitelský sbor byl tehdy ve složení: Olga Vlachová, Anna Jará, Libuše Kolářová, Věra Šustková, Eva Patčová, Dana Chobotská, Eliška Tomlová, Adolf Hodina, Jitka Jirkovská, Leoš Stránský, Věra Prokopcová, Pěva Slaninová, Dagmar Ryšavá, Zdeňka Drahošová, Jaroslava Erbenová, Ivana Poláková, Jitka Stránská, Ludmila Holubová, Miroslava Razimová, Zdeněk Pavelka, Eva Janáčková, Jaroslava Brunclíková, Jana Žirovnická, Eva Marková a Josef Nesnídal. Později přišla Zdena Krejzová (Bergerová) a Hana Hradecká (Poncarová). Škola se měnila z devítileté na osmiletou, podle toho, jak se měnily školské reformy, a to v době, kdy se počet žáků školy pohyboval kolem šesti set.

Listopadový převrat

Školní režim se zásadně změnil až po listopadu 1989. Všechny revoluční a společenské změny se záhy promítly i do života školy. Na pracovišti vzniklo pedagogické fórum, skončila činnost ZO KSC a pionýrské organizace i povinná výuka ruského jazyka, mezi předměty se objevily další světové jazyky. V ředitelské funkci na čas ještě zůstala Věra Dobiášová a novou zástupkyní se stala Eliška Tomlová. Na stěnách se vyměnily portréty prezidentů, Husáka vystřídal Havel, a na Vánoce opět přijel Ježíšek místo dědy Mráze. Další změny však na sebe nenechaly dlouho

Z historie

čekat. Místo soudružko učitelko (souško) se vrátilo osvědčené paní učitelko (pančelko).

Porevoluční proměny školy

Kantoři některých předmětů si byli po listopadu 1989 nuceni doplnit vzdělání nebo obnovit svou specializaci. Týkalo se to zejména literatury a dějepisu, kde dlouho zapovězené problematiky dostaly zelenou. Rozšířila se výuka cizích jazyků a byla obnovena výuka náboženství. Krátce po revoluci ve školním roce 1990/91 se kapacita škola navýšila na 700 žáků, učitelů bylo 36. V celé budově byla provedena výměna oken, byly provedeny i jejich nátěry a na podlahy byla položena nová krytina. V devadesátých letech došlo k postupné plynofikaci všech budov, což přineslo obrovskou úlevu zejména pro školníky. Novou ředitelkou školy se stala Eliška Tomlová, k přirozeným obměnám docházelo i v učitelském kolektivu.

Klíčové školní investice

Na Den dětí 1. 6. 1995 bylo za účasti Dany a Emila Zátopkových slavnostně otevřeno školní hřiště, čímž byl alespoň vytvořen prostor pro venkovní tělocvik. Autorem a realizátorem hřiště byl Jaromír Sibera, Zátopkův kamarád. Od ledna 1998 se stala novou ředitelkou školy Jarmila Stojčevska. Za jejího ředitelování se podařilo realizovat novou fasádu na hlavní budově do stávající podoby, na místě hřiště byla škola k dispozici od září 2005 nová prostorná tělocvična. Postupně také docházelo k zavádění počítačů, internetu a výpočetní techniky. Kapacita školy se neustále navýšovala, pomohla rekonstrukce půdy v objektu Komenského 280 (U Jelena), čímž přibýly dvě třídy pro první stupeň. K navýšení kapacity na současných 850 žáků pomohla především přístavba školy směrem k Boleslavské ulici. Tím vznikly 4 kmenové třídy a 3 odborné, k tomu ještě nová výdejna s jídelnou, šatny a menší tě-

locvična. Novou ředitelkou školy se stala v roce 2019 Iva Moulahi.

Slavní absolventi

Slavnými absolventy školy jsou především sportovci, veslař Ondřej Synek, kanoisté Volf se Štěpánkem, fotbalista Marek Matějovský, tenista Martin Střelba, herec Martin Myšička. Ve školních lavicích seděli i starostové Josef Jakoubek a Robert Pecha.

Poděkování

Na závěr bych chtěl poděkovat všem učitelům, ředitelům, školníkům i dalším nepedagogickým pracovníkům za to, že byli po 160 let existence školy nositeli vzdělanosti ve Staré Boleslavi. Zvláštní poděkování míří k současnému vedení školy za to, jaké historické materiály mi poskytlo a za konstruktivní přístup při psaní o historii této jedinečné boleslavské školy.

Petr Čeněk

Drobná sonda do života polabských vinic

Tradice pěstování vína v regionu našeho Polabí není možná až tak známou a poznanou skutečností, jak by si tako problematika zasloužila. Dnes je za echt českou vinařskou oblast brána jižní Morava či (pro Středočechy) možná ještě okolí Mělníka, ve středověku tomu však bývalo jinak. Víno se v našem Polabí pěstovalo „ve velkém“. Má to i svou logiku. V našem kraji bývaly odbytištěm a trhem pro vinné produkty kolem přelomu středověku a novověku formující se komorní

panství (tj. panství v držbě panovníka, respektive jím zřizované české komory). Současně již od hloubi středověku vysokou poptávku po víně vykazovala Praha. Toto nedaleké hlavní město českého království bývalo dlouhá staletí jediným pořádným městem v Čechách. V Praze můžeme pro 14., 15. či 16. století odhadovat počet stálých obyvatel na nižší desítky tisíc, ostatní „velká“ česká města obývalo obyvatelstvo (přínejlepším) jen v řádu jednotek tisíců. Pražští

měšťané, členové církevních institucí, v Praze působící šlechtici, členové panovnického dvora a další osoby nadto představovaly elitnější část české společnosti, pro niž bylo pití vína standardem. V pozadí stál i hygienický aspekt – víno (nebo převařené pivo) představovalo pro konzumenty určitě menší nebezpečí, než často nemocemi kontaminovaná voda z městských studní. Tyto studně měšťané nezřídka zakládali v těsném sousedství odpadních jímek (těmi se nezřídka

Z historie

Vinice kolem Prahy (1720)

stávaly i staré studně, které mohly druhotně coby taková jímka na odpad dobře posloužit).

Odras někdejší přítomnosti vinic u velké části obcí našeho Polabí nacházíme v pomístních názvech. Při pohledu do map tak mohou naše oči spatřit takto označené lokality: pole „Pod vinicí“ (v místě, kde Josefínský katastr koncem 18. století ještě registroval dnes již dávno vysušený „Podvinský rybník“) a vrch „Vinice“ mezi Mochovem a Čelákovicemi, svah „Na vinici“ u Přerova n. L. (jižní svah Přerovské hůry), ulice „Na Vinici“ v Toušeni (jihozápadní svah toušeňského Hradištka), lán „Vinice“ u Mstětic. Pomístní názvy odkazující na přítomnost vinice v minulosti známe i z další lokalit jako Brandýs nad Labem, Dřevčice a odjinud.

Nemůžeme vynechat ani vrch Cecemín severně od Labe s vinicí doloženou písemnými zmínkami v pokročilém středověku (např. roku 1453 se v kšaftu, tj. závěti Jana Smiřického ze Smiřic píše následující:

„...A ve vsi v Dřísech z tej vinice, jakož jsem panu Zděnkovi postúpil, aby se pan Zděnek s těmi kněžími v Starém Boleslavi dělil o to víno k službě Boží...“).

Na Cecemíně u Dřís však vinice velice pravděpodobně existovala již v 11. století, tedy v době ustavování staroboleslavské kapituly v polovině tohoto věku. Svědčí pro to uvedení příjmu z vinného lisu v tzv. „zakládací listině“ staroboleslavské kapituly (samotná listina byla ovšem sepsána až dodatečně patrně ve 13. století). Kde je vinný lis, musí být i vinice.

Stáří uvedených vinic jen na základě místní tradice je těžké stanovit. Lidové podání často mate a přisuzuje punc „starodávnosti“ tak nějak automaticky. Proto je vždy v každém jednotlivém případě potřeba dohledávat staletí staré přímé i nepřímé písemné zmínky dokládající existenci vinic a vinného hospodaření, tak jako v případě následující krátké edice výňatku z původně jeden a půl strany dlouhého

listu, který zaslal na českou komoru, tedy svým nadřízeným, přerovský purkrabí Jiřík Hartmanický z Hrádku „v pátek po svatém Lukáši“ roku 1565 [tj. v pátek 19. října 1565]:

„...Oznamuji Vašich Milostem, že v středu po svatém Diviši již minulou [tj. 10. října 1565] z dopuštění Božího, když sme dál víno sbírali a v lisu tlačili, skrze jednoho poddaného neopatrnost jest ten lis starý a spuštěný shřel a tu při tom asi do dvou sudů nejvíc, co zbylo na Katečkách víno, též v nic skrze ten voheň přišlo. Ač bych byl Vašich Milostem o tom hned oznámil, jak se to stalo, ale že ty jiní vinaře i ten člověk třetí pryč utekli, kderý se až podnes pokrývá, a tak sem k nim nemohl přijíti, až teď pod glejtem sem jich dostal těch vinařů, abych Vašich Milostem, jak jest se to stalo, oznámil, kderýžto sou mi tuto zprávu učinili, že nějaký Jan Babla ze vsi Bříství, poddaný Jeho Milosti Císařské, kderýmž jest tu v lisu pomáhal všedši s loučí do světničky v tom lisu, kde líhali tam slámu majíc, vloživše tu louč na kamna a ven vyšed, aby pomáhal, zapomněl na to světlo, a tak tu louč upadla do té slámy, tu slámu zapálila a od té slámy světnička. Kdež ti jistí majíce dílo o tom nic nezvěděli, až světnička všecká v nic shořela, a tak nemaje vody nemohli uhasiti, ale však co víno bylo v sudích to jest ven vyváleno a na něm se škoda nestala. Neb málo před tím sem od nich ušel na zámek, a potom v hodinu na noc ten voheň vyšel, protož Milostiví Páni v tom se Pána Boha dokládám, že jest to mou opatrností nic nepřišlo, než-li toho člověka

Z historie

nedbadlivostí to se stalo, než aby se měla na víně více než za dva sudy škoda státi. Toho, neb sem to prve shlídl, se nestalo. To Vašich Milostem oznamuji, abyšte vo té věci, jak se to přihodilo, vědomost míti ráčili. Ten jiný, který to učinil, k statečku svému ani k manželce a dítkám nesmí, neb tu na panství ve vsi Bříství jest osedlý. I má-li se na něm ta škoda postíhati a na statečku jeho, Vašich Milostí za naučení a té věci za poručení prosím, abych se věděl čím dále zpraviti...“

I takové příběhy s sebou přineslo zdejší polabské vinařství. Byť je zpráva purkrabího poměrně stručná, lze si z ní odnést několik podstatných informací:

1. U Přerova, patrně tedy na svahu Přerovské hůry, se u tamní vinnice nacházel objekt vinného lisu.
2. Daný objekt se skládal z pracovní části, kde se víno lisovalo a o jejíž podobě nemáme bližší informace a z části obytné, tj. malé světnice, kde se nacházela kamna a kde pracovníci přespávali.
3. Ve středu 10. října 1565 neopatrností jednoho z obsluhujících poddaných, jenž zapomněl louči u kamen, objekt zcela shořel.
4. Purkrabí, uvěříme-li jeho slo-

Vinné hrozny na kachli (ze sbírek OMPv)

- vům, ve dne nedlouho před požárem objekt navštívil, patrně aby osobně dohlédl na proces lisování vína.
5. Požárem byly zničeny „jen“ dva sudy vína, ostatní sudy stihli přítomní pracovníci vyválet ven.
 6. Lis v danou dobu obsluhovali patrně 3 pracovníci.
 7. Při požáru přítomní pracovníci následně ze strachu utekli. Dva se poté přihlásili, a vše svedli na třetího Jana Bablu z Bříství, který se v době sepsání listu stále ještě neznámo kde ukrýval.

Podobnými drobnými sondami do života jednotlivých vinnic, jejich zařízení či dokonce případných vinnických usedlostí můžeme postupně dát dohromady ucelenější obraz polabského vinařství.

Martin Hůrka, historik OMPv

Zdroje:

Josef TEIGE (ed.), *Zprávy o statcích a přech venkovských z archivu města Prahy (A-K)*, in: J. Kalousek (red.), *Archiv český 26, Praha 1909*, s. 204.

Národní archiv, *Stará manipulace*, i. č. 276, karta č. 200, sign. B 94/76, *Požár vinného lisu v Přerově (1565)*.

17. listopad

1939

Dne 28. října 1939, v den výročí založení samostatného československého státu, proběhly v Praze protinacistické demonstrace, kterých se zúčastnil i student medicíny

Jan Opletal. Při nepokojích byl smrtelně zraněn. Zemřel 11. listopadu 1939 na zánět pobřišnice. Jeho pohřbu v Praze, který se stal protestem proti nacistickým okupantům, se zúčastnily tisíce studentů. Důsledkem protestu bylo

uzavření českých vysokých škol a zatýkání českých studentů v kolejích. Více než 1200 studentů bylo posláno do koncentračního tábora Sachsenhausen a devět studentů a funkcionářů studentských organizací bylo 17. listopadu poprave-

Z historie

MUC. Jan Opletal

no. Přípomínkou těchto tragických událostí bylo vyhlášení 17. listopadu Mezinárodním dnem studentstva (Světovým dnem studentstva) na zasedání Mezinárodní studentské rady v Londýně v roce 1941.

1989

17. listopadu 1989 si studenti připomínali padesáté výročí událostí z listopadu 1939. Tvrdý zákrok proti této studentské manifestaci a nepravdivá zpráva o postřelení jednoho z demonstrujících studentů vyburcovala i dosud pasivní obyvatelstvo k celonárodnímu odporu. Tento den byl začátkem Sametové revoluce, která zapříčinila pád komunismu v Československu. Dva dny po začátku Sametové revoluce bylo v Praze v Činoherním klubu ustaveno Občanské fórum (OF), sdružení pro uplatnění občanských aktivit. 27. listopadu proběhla generální stávka.

I v našem městě se občané zúčastnili generální stávky, vznikly stávkové výbory a bylo založeno Občanské fórum.

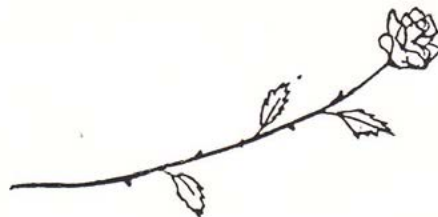
Věra Krajíčková

Vezmi si s sebou květinu

17. listopadu si připomeneme 50. výročí slavných i tragických událostí, k nimž došlo v souvislosti s pohřbem studenta lékařské fakulty UK Jan Opletal, smrtelně zraněného při protiokupantských demonstracích 28. října 1939. Zdánlivou tečku za tímto novým protinacistickým vystoupením znamenala okamžitá brutální persekuce: 9 studentských předáků bylo popraveno, na 1500 studentů odvečeno do koncentračních táborů a české vysoké školy uzavřeny. Současně se však ve světě zvedla vlna rozhořčení, která vbrzku vedla k ustavení právě 17. listopadu za Mezinárodní den studentstva.

Nechceme jen pietně vzpomínat tehdejších tragických událostí, ale chceme se aktivně přihlásit k ideálům svobody a pravdy, za něž jejich účastníci obětovali své životy. Neboť i dnes jsou tyto ideály vážně ohroženy a my se nechceme dát zahanbit svými vysokoškolskými kolegy, kteří za ně před 50. léty odvážně vystoupili.

Proto dne 17. listopadu po 16 hodině půjdeme od Patologického ústavu na Albertově, kde vyšel pohřeb Jana Opletala, přes Karlovo náměstí, Štěpánskou ulici do Opletalovy ulice, kde v parku před hlavním nádražím položením květin pietní akt ukončíme.
na VŘEHRAD, kde

Výzva před setkáním studentů 17. listopadu 1989

Václavské náměstí, Praha, konec listopadu 1989

V Brandýse nad Labem - Staré Boleslavi bylo založeno Občanské fórum, které vzniklo současně se vznikem stávkových výborů. První setkání s občany města proběhlo při generální stávce 27.11.1989 na brandýském náměstí. Druhé setkání se uskutečnilo v kině v brandýské části města dne 7.12.1989. Šlo se na něm tolik lidí, že se ani do sálu kina nevešli a postávali ve foyé. Program byl zajímavý a trval celkem dvě hodiny. Postupně na tomto fóru vystoupili studenti ČVUT - K. Bahbouch a J. Simeček a student DAMU Jiří Šaidler, dále pak herci a zpěváci HDK - Helena Cihelníková, pánové Kolář a Sedlický a jevištní mistr p. Košar. Za herce Městských divadel pražských vystoupil Rudolf Pellar, který seznámil přítomné s průběhem stávky v jejich divadle a zazpíval si spolu s účastníky Občanského fóra dvě písně, jednak z tvorby Voskovce a Wericha, jednak z repertoáru Spirituál kvintetu.

Na tomto shromáždění promluvil i několik občanů našeho města. Ing. Vl. Sedláček z BSS, který vyjádřil svůj osobní názor na současnou politickou situaci. Shrnul své myšlenky do čtyř základních bodů: 1. Odmítni se bát, 2. Největší zbraní je pravda, 3. Nikdy nemlčet k bezpráví a 4. Nazývej věci pravými jmény. Dále vystoupili Zdeněk Miller důchodce, Helena Kubecová z Kovopodniku, která vyjádřila jménem podniku podporu Občanskému fóru, Vl. Mlejnecký, který požadoval od Občanského fóra podporu na znovupostavení sochy T. G. Masaryka, zástupce Pekařena, který rovněž vyjádřil podporu Občanskému fóru, P. Šála z OSP Brandýs, který vyjádřil podporu vznikající straně zelených, Ing. Petr Marec, který reagoval na požadavky Občanského fóra vzhledem k městu - o jejich plnění budete průběžně informováni - pan Tančl, který se zasazoval o obnovu Českého Junáka, p. Kudláček, který upozornil spoluobčany na to, že byla znovu obnovena sociálně demokratická strana 27.11.89, Miroslav Bezdova, který upozornil na tu skutečnost, že tohoto setkání občanů se nezúčastnil nikdo z řad ČSLA, re-

daktor Československé televize Jiří Vaniček, který přítomné seznámil se situací v Československé televizi a zároveň objasnil v jakých podmínkách po 17. listopadu museli pracovníci televize pracovat. Že nebyly jednoduché, to už dnes víchni víme.

V úvodu celého setkání Občanského fóra s obyvateli města promluvila jedna z mluvčích OF Hana Šnajdrová a seznámila přítomné s Programovým prohlášením OF v Brandýse nad Labem - Staré Boleslavi, které doslova citujeme:

"Koordináční skupina OF v Brandýse nad Labem - Staré Boleslavi podporuje požadavky koordináčního centra OF v Praze.

- urychlené svobodné volby
- nový zákon spoločovací, tiskový, branný
- nová demokratická ústava

Těžšíště své činnosti spatřuje v praktické realizaci zrušení článku 4 Ústavy ČSSR u vedoucí úloze KSČ v našem městě. Jsme si vědomi, že některé požadavky přesahují kompetenci místních orgánů a budou je muset vyřešit na nejvyšších vládních místech. Uvádíme je však ze dvou důvodů:

- a/ aby bylo zřejmé naše smýšlení
- b/ jako výzva všem občanům, aby svým jednáním tento stav již dnes posuzovali.

Nejaktuálnější nutnost změn vidíme v těchto oblastech:

- 1/ V zájmu rovnoprávnosti politických stran zrušit organizaci KSČ na pracovištích a odmítnout zasahování funkcionářů KSČ do vedení podniků /členové ZO KSČ tomu mohou napomoci tím, že opustí své ZO a přihlásí se do organizace KSČ v místě bydliště/.
- 2/ V zájmu rovnoprávnosti politických stran zrušit jednotky LM /členové LM tomu mohou napomoci tím, že v jednotkách osobně ukončí svou činnost/.
- 3/ Vyloučit MěV KSČ z vydavatelství Městského zpravodaje /už se stalo, pozn. redakce/.
- 4/ Sejmout znaky a symboly KSČ ze všech institucí a veřejných budov /už se stalo, pozn. redakce/.
- 5/ Uvést výuku na všech stupních škol /včetně mateřských / do souladu s ústavou/ mimo jiné to spatřujeme v odmítnutí teze o jednotné výchově školy a rodiny, v oddělení PO SSM od školy, v zastavení výuky občanské výchovy podle starých osnov a v možnosti zvolit si oslovení pedagoga - dosavadní povinné "soudruhu-soudružko" nahradit oslovením "pane-paní". Pedagogové a rodiče mohou zde udělat mnoho ještě dříve, než přijde pokyn nádržízených orgánů/.

6/ OF považuje za svůj nejdůležitější úkol překlenout období do vypsatí svobodných voleb - do té doby je možné v místních poměrech změnit složení rady MěNV tak, aby odpovídalo smýšlení obyvatel města.

Tento seznam požadavků není uzavřený - a bude doplňován na základě podnětů občanů. O plnění požadavků vás budeme informovat.

Adresa: OF, pošta Brandýs nad Labem

Poznámka redakce:

Občanské fórum proběhlo v klidu, bez zbytečných emocí, ve snaze spojit občany našeho města dohromady v zájmu dobré věci. V dané situaci je nezbytné nutně zachovat si vzájemnou toleranci, vyslechnout všechny strany a opravdu demokraticky se vzájemně dohodnout na dalším postupu demokratizačního procesu v našem městě.

Zpráva o založení a činnosti místního Občanského fóra, Městský zpravodaj Brandýs n. L. - Stará Boleslav 1/90

Letenská pláň, Praha, konec listopadu 1989

Členové redakční rady Městského zpravodaje položili některým svým spoluobčanům následující dvě otázky. Otiskujeme několik odpovědí. V únorovém zpravodaji budete mít možnost přečíst si další názory.

- 1/ Jaký je Váš názor na současnou politickou situaci?
- 2/ Jak by se nové podmínky měly projevit v práci a v rozvoji našeho města?

Kamil Bahbouch, student 5. roč. ČVUT, žijící v Brandýse nad Labem - jeden z deseti mluvčích OF v Brandýse nad Labem - - St. Boleslavi

1/ Hlavní problém současné situace vidím v informovanosti širokých vrstev obyvatelstva. KSČ se stále ještě nesmfila se ztrátou svého monopolu. Tím nemá na mysli řadové členy, ale ústřední výbor, tajemníky a výbory na úrovních krajů, okresů a měst a jejich poměšce - StB - vykonavatele "špičkové práce". I dnes usilují o znovunastolení diktátu nebo alespon o udržení a upevnění stávající - stále ještě dosti značné moci. Teď, když už nemohou do lidí mlátit, zavírají se a pronásledovat, soustředili se na jinou formu boje, tou je dezinformovat, zkragovat a ztemnovat co jen lze. Slovy jednoho plakátu "KSČ lže jako když tiskne /RP/". Neuvědomují si, že staré časy jsou už tytam a svou diverzní činností jen sabotují a zpomalují cestu naší společnosti k demokracii.

2/ Nové podmínky by se měly projevit nejenom v práci, ale především v myšlení. To není fráze, to je nová nutnost, čímž bych vlastně navázal i na odpověď k první otázce. Uvědomme si, jak to s námi kdo myslí. Stačí si jen povšimnout tehlanic o vinu za 17. listopad. Okamžitě se nabízí paralela s Norimberským procesem s nacisty: ti nahoře o ničem nevěděli, ti dole jen plnili rozkazy. Podobnost s fašismem je patrná i v dalším. Goebelsovo "stokrát opakovaná lež se stává pravdou" jakoby bylo mottom všech stranických sdělovacích prostředků nejen v minulosti, ale i dnes, jak o tom svědčí například chmeleonské chování K. Urbánka. Až budeme mít naprostou jistotu, že totalita zůstane jen termínem ve slovníku, pak bude možné využít schopnosti všech lidí bez ohledu na jejich politickou příslušnost, Věřím, že i v našem městě je bezpočet lidí, kteří své schopnosti budou ochotni dát k dispozici.

Sto let od okresní hospodářské výstavy

Dne 30. 8. uplynulo sto let od okamžiku, kdy byla zahájena Okresní hospodářská výstava. Zřejmě největší výstava konána v katastru města za první republiky byla centrem pozornosti celého národa i průmyslu. Pojďme si tuto velkolepou akci připomenout.

Okresní výstava byla umístěna na jihovýchodním konci města při ústí silnice z Lázní Toušeň v městské jízdárně, která před převratem byla považována za jednu z největších v někdejší monarchii. Společně s přilehlými plochami (tou největší byl cvičiště) se rozkládala na pozemcích o rozloze více než dva hektary. Pro expozici bylo vyčleněno 15 pavilonů a hospodářských staveb. Pro lepší představu to byl dnešní prostor Zápské ulice od železniční trati vlevo až k jízdárně.

Mezi 169 vystavovatelů bylo:

- 22 závodů strojnických,
- 4 elektrotechnické,
- 11 truhlářských,
- 6 kovářských,
- 5 krejčovských,
- 5 cukrářských a cukrovinkářských,
- 4 kožešnické,
- 4 klempířské,
- 2 sedlářské,
- 2 kolářské,
- 2 knihařské,
- 2 vlásenkářské,
- 20 podniků obchodních,
- 24 zemědělských,
- 39 jiných živností,
- 30 obecných škol,

Výstavní areál

- všech 5 měšťanských škol na okrese,
- odborná škola hospodářská se svou meteorologickou stanicí a včelařskou výstavou,
- 4 živnostenské školy pokračovací.

Většina vystavovatelů byla z okresu, jen deset jich bylo z jiných míst než z Polabí.

Přes nepřízeň počasí se před desátou hodinou shromáždili četní vzácní hosté. Přítomen byl ministr pro zásobování lidu a spolusprávce ministerstva dr. Franke. Ing. Procházka zastupoval ministerstvo pro sociální péči, přítomen byl i přisedící zemského správního výboru Novák, nechyběl přednosta okresní poltické správy dr. Říha, zemskou i okresní správu reprezentoval také ministerský rada Ing. Marek a dr. Horáček. Přítomni byli i poslanci NS Kamelský a Hugo Bergman, ten byl v té době také brandýským starostou. Mezi významnými hosty nechyběli ani nestor okresu statkář Jan Zárub, čestní občané města dr. Jiskra

a J. V. Prašek, továrník Melichar, starosta Kostelce dr. Vorlíček, ředitel rafinerie v Kostelci Ing. Vyskočil a řada dalších.

Hosty uvítal v útulném výstavním salónku předseda organizačního výboru továrník J. V. Pleva. Představil a jménem výstavy pozdravil delegáty ústředních úřadů a korporací a podal zevrubnou zprávu o vzniku výstavy, jejímž pů-

Stavitel František Němec

Z historie

vodem byly řemeslnicko-živnostenské besedy ve městě.

Po zapění „Chorálu českého národa“ v provedení spolku Bojan vedle J. V. Plevy ještě promluvil ředitel Černý, předseda okresní správní komise, který zdůraznil, že výstava je dokladem, čeho může dosáhnout svorná práce, a prohlásil výstavu za zahájenou. Starosta Bergmann vyslovil přání, aby stejně jako při přípravě výstavy i při všech hospodářských činech potkávalo se obyvatelstvo ve svorné snaze, i v případech, kdy se rozcházejí jejich politické názory. Právní rada JUC. Soukup jménem české výstavního výboru připomenul prezidenta republiky, jemuž byl poslán do Topolčánek pozdravný telegram. Zahajovací akt byl ukončen státními hymnami přednesenými sokolskou hudbou.

Zatímco déšť ustával, rozešli se přítomní po výstavě. Ta bohatstvím vystavených předmětů, lepou úpravou a účelným rozestavením budila znamenitý dojem. V popředí nabízelo své výrobky oddělení průmyslu a živností umístěné zčásti v průmyslovém paláci a ve východní části výstaviště a v pavilonech.

F. X. Procházka: Okresní výstava v Brandýse n/L.

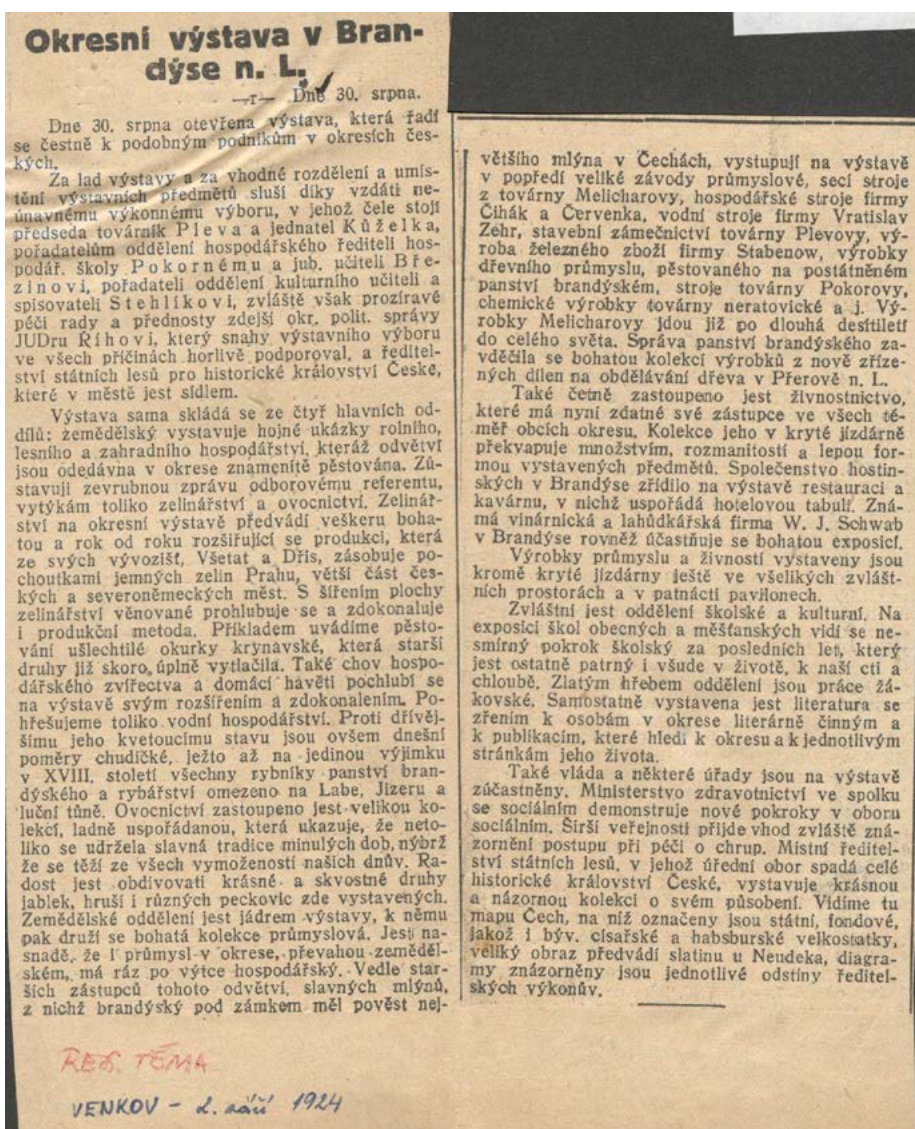
Z pavilonů vynikal pavilon městské spořitelny brandejské, dále zaujala expozice dělnictva továrny Plevovy, pavilón okresní hospodářské záložny. Dále pak svým zjevem zaujali další vystavovatelé jako lučenecká továrna Vilewerth-Dědina, kovárství Josefa Jeníka ze Dřís, výroba kočárů firmy Weigl z Brandýsa, staroboleslavského výrobce hospodských strojů firmy Knébl. Své produkty představila i čelákovická firma Volman, krásnou expozici nabídla i brandýská cikorka nebo firma Ponec zabývající se výrobou elektrických přístrojů. Oba bran-

dýské pivovary, společenský i zámecký, otevřely své restaurace v areálu výstavy a firma Kuželka a H. Schwab zase nabídla mělnickou vinárnu.

Výstava se skládala ze čtyř hlavních oddílů. Zemědělský vystavoval početné ukázky rolního a lesního a zahradního hospodářství, to bylo v okrese hojně zastoupeno. Zelinářství předvedlo veškerou produkci těžící zejména z tehdejších vývozních center Všetat a Dřís, odkud byla zásobována Praha a část severočeských a severoněmeckých měst. Diskutovaným tématem byla i nová produkční metoda. Příkladem může být pěstování okurky krynavské, která starší druhy téměř úplně vytlačila. Rybářství nabídlo ryby z Labe, Jizery a lučních tůň. Ovocnářství zas nadchlo překrásnými plody jabloní, hrušní i peckovic, ale i dalšími skvosty polabského regionu.

Dalším oddílem byl oddíl průmyslový, hojně zastoupený klíčovými podniky okresu, kde se o slovo hlásil brandýský zámecký mlýn, tehdy jeden z největších v Čechách. Dále moderní průmyslové závody: Melicharova továrna představila

Článek o výstavě, Venkov, 2. září 1924

průmyslové secí stroje, s nabídkou hospodářských strojů přišla firma Čihák a Červenka, vodními stroji se pochlubila firma Vratislav Zehr, kvalitou svých produktů upoutalo stavební zámečnictví továrny Pleva, železné zboží představila firma Stabenow, velmi pěknou podívanou upoutaly výrobky dřevního

většího mlýna v Čechách, vystupují na výstavě v popředí velké závody průmyslové, secí stroje z továrny Melicharovy, hospodářské stroje firmy Čihák a Červenka, vodní stroje firmy Vratislav Zehr, stavební zámečnictví továrny Pleva, výroba železného zboží firmy Stabenow, výrobky dřevního průmyslu, pěstovaného na postátněm panství brandýském, stroje továrny Pokorovy, chemické výrobky továrny neratovické a j. Výrobky Melicharovy jdou již po dlouhá desetiletí do celého světa. Správa panství brandýského zavděčila se bohatou kolekcí výrobků z nové žfyzických dílen na obdělávání dřeva v Přerově n. L.

Také četně zastoupeno jest živnostnictvo, které má nyní zdatné své zástupce ve všech téměř obcích okresu. Kolekce jeho v kryté jízdnárně překvapuje množstvím, rozmanitostí a lepou formou vystavených předmětů. Společenstvo hostinských v Brandýse zřídilo na výstavě restauraci a kavárnu, v nichž uspořádá hotelovou tabuli. Známa vinárnická a lahůdkářská firma W. J. Schwab v Brandýse rovněž účastňuje se bohatou expozicí.

Výrobky průmyslu a živnosti vystaveny jsou kromě kryté jízdnárny ještě ve výškových zvláštních prostorách a v patnácti pavilonech.

Zvláštní jest oddělení školské a kulturní. Na expozici škol obecných a měšťanských vidí se nesmírný pokrok školský za posledních let, který jest ostatně patrný i všude v životě, k naší cti a chloubě. Zlatým hřebem oddělení jsou práce žákovské. Samostatně vystavena jest literatura se zřetelím k osobám v okrese literárně činným a k publikacím, které hledí k okresu a k jednotlivým stránkám jeho života.

Také vláda a některé úřady jsou na výstavě zúčastněny. Ministerstvo zdravotnictví ve spolku se sociálním demonstrová nové pokroky v oboru sociálním. Širší veřejnosti přijde vhod zvláště znázornění postupu při péči o chrup. Místní ředitelství státních lesů, v jehož úřední obor spadá celé historické království České, vystavuje krásnou a názornou kolekci o svém působení. Vidíme tu mapu Čech, na níž označeny jsou státní, fondové, jakož i býv. císařské a habsburské velkostatky, veliký obraz předvádí slatinu u Nendeky, diagramy znázorněny jsou jednotlivé odstíny ředitelství výkonů.

Denní zprávy

Dr. J. V. PRÁŠEK:

Zahájení okresní výstavy v Brandýse n. L.

Marné letos naděje! Sobota sice počala deštivě, ale dopoledne se vyjasnilo, načež nastal krásný a teplý letní den, který zástupy lidu vylákal na výstaviště. Tu pracovaly steré pilné ruce o konečné úpravě, dodělávání záhonů, svázeny automobily a vozy výstavní předměty, všudypřítomný a energický předseda výstavy, pan továrník Pleva, neúnavně zakročoval se svým horlivým a ochotným výstavním štábem. Otevřely se restaurace a vinárna, pan inženýr Zehr naplnil anteny pro připravovaný radiotelegrafický rozhlas, atrakci prvního řádu, ve výstavním paláci horlivě pracováno o úpravě oddělení živnostenského, musejního, státního lesního ředitelství zdejšího, ovocnictví, školského, do oddělení zemědělského svázeny pro výstavu určené druhy plodin a přiháněn dobytek.

Přes nepohodu, která nedávala mnoho naděje na polepšení, shromáždili se před desátou hodinou četní vynikající hosté, cizí

Úvod článku v Tribuně č. 207, 1924

Zvláštní a jiné bylo oddělení školské a kulturní. Na expozici škol je znát obrovský vzestup školství po válce. Zlatým hřebem pak byly žákovské práce. Samostatný prostor pak dostaly literární práce. Ty představovaly jednak staré listiny a mapy, ale také moderní dílo J. V. Práška o Brandýsku a své zastoupení měl i sborník „Naše Polabí“.

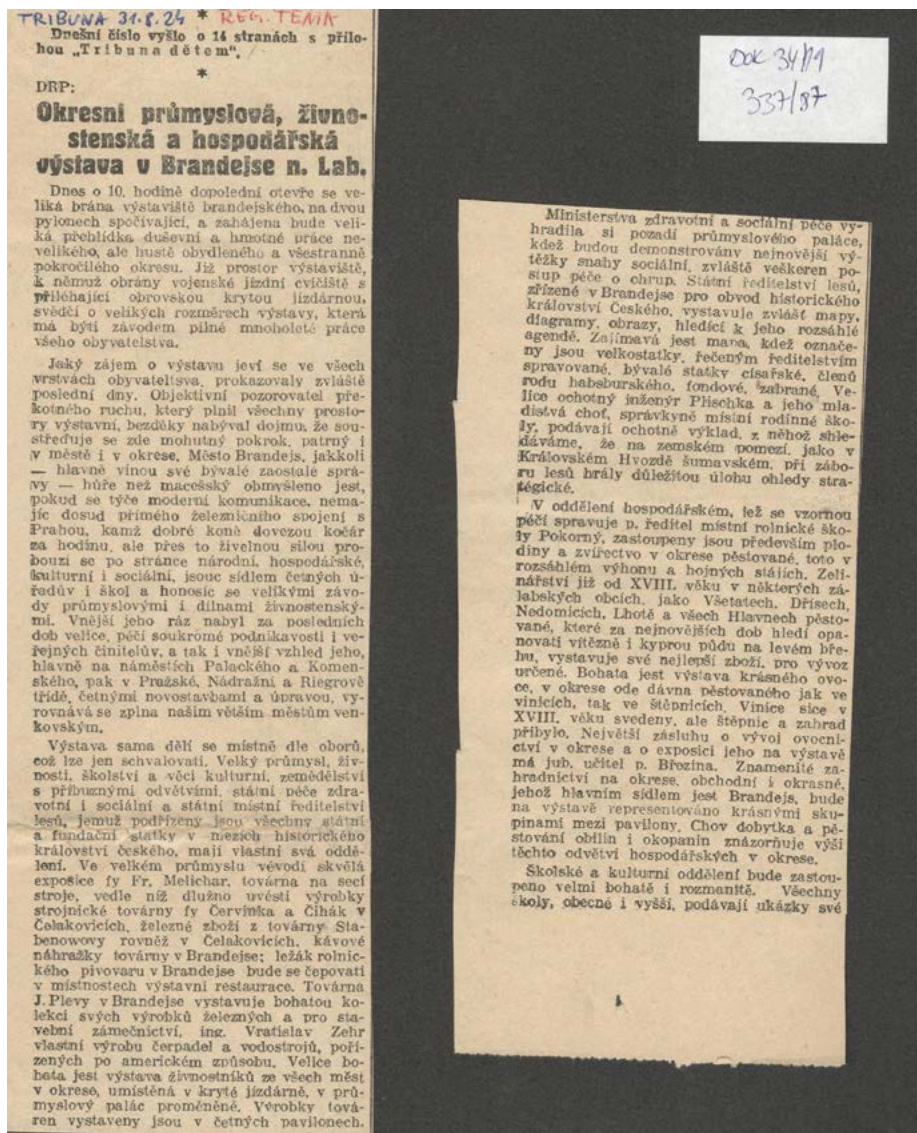
V této sekci se představily i vládní a státní úřady. Ministerstvo zdravotnictví demonstrovalo nové pokroky v oboru sociálním. Veřejnosti pak přišlo vhod znázornění postupu při péči o chrup. Místní ředitelství státních lesů vystavovalo krásnou kolekci o svém působení, v němž zaujala mapa Čech, na níž jsou označeny velkostatky státní, fondové, stejně jako bývalé habsburské a císařské.

Tehdejší tisk o výstavě a účelu výstavy psal: „Jaký zájem o výstavu jeví se ve všech vrstvách obyvatelstva, prokazovaly zvláště poslední dny. Objektivní pozorovatel překotného ruchu, který plnil všechny prostory výstavní, bezděky nabýval dojmu, že soustřeďuje

průmyslu produkované na postátněm zámekém panství a chemický průmysl zastupovala neratovická továrna.

Další sekci byl prostor, kde se prezentovali živnostníci vesměs prvotřídními výrobky. Za všechny lze zmínit boleslavského truhláře Ptáčka s kolekcí vykládaného barokního nábytku, Bedřich Pučelík zaujal vlastní výrobou griotky a dalších druhů ovocných likérů. Z ostatních oborů lze zmínit výrobky Fordových závodů Zdeňka Zalabáka, výrobky Anny Švabové nebo práce místního sochaře Zentnera.

Článek o výstavě, Tribuna, 31. srpna 1924

Poválečné dětství na Dupandě

Brandýský rodák Bohuslav Dvořák se narodil počátkem ledna 1941 a mnohé si ze svých mladých let v hlavě uchoval, a tak jsme jeho velmi zajímavé vzpomínky z let 1945–1955 dali na papír. Jeho školní roky byly plné dojmů, kouzelného dětství a obrovského kamarádství z ne úplně jednoduchého období republiky i města. Přesto na deset let strávených na brandýské Dupandě vzpomíná jako na šťastné období svého života.

Dupanda se říká oblasti od Židovské synagogy, přes ulici Jilemnického kolem Vinořského potoka do ulice Zahradnické až k železniční trati a tunýlkům. Tato komunikace byla téměř neprůjezdná a jediný, kdo ji využíval, byl sedlák Roubíček se svým povozem, který tunýlkem jezdil na své polnosti okolo dnes neexistujícího rybníku Hitlák. Dnes je to oblast kolem Penny marketu, brusliště, parkoviště, sídla policie ČR, restaurace U Mikeše, přes vojenského sídliště až k železniční trati.

se zde mohutný pokrok, patrný ve městě i okrese. Město Brandejs, jakkoli – hlavně vinou své bývalé zaostalé správy – hůře než macešsky obmyšleno jest, pokud se týče moderní komunikace, nemajíc dosud přímého železničního spojení s Prahou, kamž dobré koně dovezou kočár za hodinu, ale přes to živelnou silou probouzí se po stránce národní, hospodářské, kulturní a sociální jsouc sídlem četných úřadů a škol a honosíc se velkými závody průmyslovými i dílnami živnostenskými. Vnější jeho ráz nabyt za posledních dob velice péčí soukromé podnikavosti i veřejných činitelův, a tak i vnější vzhled hlavně na náměstích Palackého a Komenského a pak v Pražské, Nádražní a Riegrově třídě četnými novostavbami a úpravou a vyrovná se zcela našim městem venkovským“.

To všechno se stalo před pouhým sto lety. Nechceme si to zapakovat?

Petr Čeněk

Z historie

hospodářských semen). Později zde měla sídlo firma Zera a v přízemí byl steak house provozovaný Lumírem Štrobachem s názvem De Parade. Naproti přes Pekařskou ulici sídlil vetešník pan Slavík (dnes cukrárna U Olivy Jůzový). Pod tímto domem, na místě dnešních zanořených garáží, byla klempířská dílna pana Piskáčka s pomocníkem menší postavy panem Kaplanem. Z Jilemnického vedla za Vinořským potokem směrem k židovské synagoze ulice Na Potoce. Na levé straně byla hospoda pana Píchy s názvem Na Potoce. Za ní byl vodní mlýn pana Kudrny, naproti jste se pak mohli nechat ostříhat u pana Zemana nebo u pana Šmída. Pokud jste čekali, tak jste mohli ochutnat vynikající chléb či dalaťky z pekařství pana Matouška.

Na druhé straně Jilemnického ulice měl pekařství pan Fikart s nezapomenutelnou chutí pletených housek. Pod pekařstvím, směrem do Zahradnické ulice, měl svoje království kovář pan Jeník. Byl to bývalý statek, na dvoře byly koně a krávy a organizovalo se tam i připouštění (dnes je tam obchod s hodinami a klenoty). Přímo před

Hospoda Na potoce, Dupanda

touto nemovitostí byla lávka přes Vinořský potok, oddělující Zahradnickou ulici a ulici Karla Tájka. V dolní části této ulice měli velký statek Krystlíkovi, před domem byla velká silážní jáma. Za jejich branami pak parkovala technika pro zimní údržbu města. V roce 1947 tuto oblast postihla velká povodeň, když se nevídaně rozvodnil Vinořský potok a voda tehdy napáchala velké škody.

Na místě dnešního sídla Policie ČR bylo vedle sebe několik menších

domků lemujících Zahradnickou ulici, kde měli svůj domov Budkovi, Zejmanovi a Petříkovi. Ke každému obydlí vedla lávka překlenující Vinořský potok. Zhruba na úrovni tohoto domu uhýbal potok směrem k obrovskému zahradnictví Štýrských (dnes Penny, kluziště a Central park) specializovanému na pěstování okrasných květin a keřů. Na druhé straně sahalo zahradnictví až k ulici Kostelecké. Pod ním byl situován jednopatrový domek obývaný rodinami Zamouřilů, Richterů a Ko-

Špecingerův dům na rohu Pekařské

Synagoga na konci 70. let 20. století

Z historie

Ulice Karla Tájka, pohled z kopce od dnešního kina

lářů, ještě na pravé straně Zahradnické ulice ve směru od Jilemnické. Naproti pak byla Rodrova stodola, který zde měl svou truhlářskou dílnu. Hned vedle byl dům, kde bydleli Kechnerovi, Kovářovi a Ulrychovi. Na tento domek navazovalo velké zahradnictví pana Čecha. To zasahovalo až k Jandourkově pekárně na náměstí. Zde se pěstovalo ovoce a zelenina, a tyto produkty se běžně daly koupit za velmi příznivé ceny. Všichni obyvatelé z okolí zde rádi nakupovali čerstvou úrodu, přímo od zahradníka – pěstitele. V sou-

sedství byla jednopatrová budova do písmene L, kde svoji adresu měli Hladíkovi, Dvořákovi, Horákovi, Kolářovi, Šoutovi, Křápkovi a Čížovských. Dům byl na začátku padesátých let zbourán a byla zde postavena Mateřská školka se zahradou, dnes je na tomto místě restaurace U Mikeše. V dřevěné boudě na zahradě bydlel pan Antoš.

Naproti bylo ještě několik menších domků, kde žili Štovičkoví, Dvořákovi, Masných a rodina Kroužeckých. V sousedním oby-

Vinořský potok a pohled ulicí Karla Tájka směrem k náměstí

dlí trávili svůj čas rodiny Černých a Stehnů. Nedaleko se na břehu Vinořského potoka nacházela studánka, kam celá oblast chodila pro pitnou vodu. A 63 dětí z Dupandy sem chodilo se džbány pro vodu ženám pracujícím v zahradnictví. Proti proudu potoka se dále pokračovalo až k tunýlku pod železniční tratí, kde byl jabloňový sad a kluci hráli fotbal. V zimě pak pro sáňkování a lyžování sloužil svah vedoucí od dráhy směrem k potoku (na místě dnešní hasičské stanice). Tunýlky byly tehdy dva, jeden, jak ho známe ve stávající podobě, druhý o 100 m dále směrem ke Kostelci. V prvním tekla Vinořský potok, druhým protékal náhon z Hitláku k mlýnu pana Kudrny. Hitlák byl rybník mezi Vinořským potokem a Hrušovákem. Menší tunýlek už byste dne nenašli, protože je zavezený. Vinořský potok byl zatrubněn v roce 1956.

Cestou od vlakového nádraží z kopce dolů přes Zahradnickou ulici směrem ke hřbitovu se hnala stáda dobytka na jatka na Martinovské ulici (dnes Střechy Fous) a pan Dvořák dodnes vzpomíná, jak v zatáčce u hřbitovní kapličky se krávy začaly vzpouzet, jako by cítily, že jsou blízko svého konce.

Byla to těžká doba, ale 63 dětí zde zažilo hezké chvíle a na Dupandu nemohou zapomenout, protože jim tam bylo dobře a politická martyria té doby moc nevnímaly. Naopak prožily zde šťastné mládí života, plného velkých i malých dobrodružství, v nichž hráli hlavní roli lidé z okolí Vinořského potoka a především Dupanda sama.

Podle vzpomínek Bohuslava Dvořáka sepsal Petr Čeněk

Na gymnázium nikdy nezapomenu

Roky 1979–1989 patřily k nejhezčím obdobím mého života. Komunistický režim pomalu, ale jistě opouštěl svou scénu. To jsem však ještě netušil. Chodil jsem na druhý stupeň 3. ZŠ a poté na brandýské gymnázium a posléze na VŠE. Tady je moje vzpomínání, zejména na všechny školy mého života.

Na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let jsem chodil na 3. ZŠ. Mou třídní učitelkou byla češtinářka Věra Uzlová, po jejím odchodu chemikářka Marie Sklenářová, zpočátku jsme spolu příliš nevycházeli, ale pak jsme k sobě našli cestu a dodnes, když se potkáme, sdělíme si pár novinek ze života. Je to velká a skromná žena. Z dalších učitelů vzpomínám na ruštinářku a dějepisářku Milenu Zverkovou, na bohémského tělocvikáře a zeměpisáře Ondru Vltavského, umělkyni a výtvarnici Věru Honkovou (nepochopím, jak jsem mohl mít z kreslení jedničku), hudebníka Kopejska, chemikářku Benešovou nebo dalšího tělocvikáře Josefa Kaluhu. Byli jsme velmi dobrá parta, na lyžařském výcviku jsme byli ve Vítkovících na chatě BSS, na závěrečném výletě v Úštěku, odkud jsem jel málem domů, když jsem plaval do poloviny jezera pro opuštěné lehátko jedné ze spolužaček. Třída se však za mě postavila, a tak jsem i díky velkorysosti tehdy soudružky učitelky Sklenářové mohl zůstat. Byl jsem moc rád. Jen velmi nerad jsem se svou třídou loučil a při třídních srazech máme vždy na co vzpomínat.

O prázdninách mezi základkou a gymplem jsem se zúčastnil

basketbalového zájezdu s družstvem mužů BC Kolín do tehdejší Jugoslávie. Jeli jsme tehdy busem přes noc přes Maďarsko. Ráno, když jsem se probudil ve slovinské Lublani byl jsem jak v Jiříkově vidění. Po ulicích jezdila auta západních značek. Moderní bulváry byly zaplněné Mercedesy, Bavoráky, Volkswageny a dalšími, pro mě v té době nevídanými bouráky, škodovek jsem tam moc neviděl. Když jsem přišel k prvnímu novinovému stánku, tak mě do očí bouchly úvodní stránky porno časopisů. Nestačil jsme se divit na každém kroku. Značkové zboží Nike či Adidas u nás tehdy nebylo k mání a tam byl obrovský výběr. Prvních pět dnů jsme strávili ve slovinském městečku Škofja Loka, kde jsme bydleli v rodinách, druhá část byla věnovaná rekreaci u moře v Medulinu na Istrii. Během pobytu jsem prodal trička a boty, abych si domů mohl přivést desku Pomády, díky níž jsem byl to léto 1981 u holek hodně oblíben. Také jsem tam ochutnal i svou první pizzu v životě, o Coca Cole nemluvě.

Návrat do socialisticky rozpaleného Polabí byl poměrně tvrdý, ale alespoň jsem měl představu, že tomu může být i jinak. V září jsem tedy putoval do lavic brandýského gymnázia, kde na přelomu šedesátých a sedmdesátých let studovali moji rodiče a někteří profesori z té doby zde ještě učili, a protože znali jen jméno mého otce (matka se jmenovala Pitelová) vždy říkali: „učil jsem již tvého staršího bratra“. Týkalo se to především profesorky Nastoupilové, Cejnarové, Šimka a Broží-

ka. Mou osudovou třídní se stala profesorka Jaroslava Stryalová. Přísná, spravedlivá mě naučila milovat literaturu a historii. Její životní morálka však byla na vysoké úrovni, a tak nám sebrala několik balíčků mariášových karet i několik míčů. Zapomenout nemohu ani na další skvělé profesory, kteří nám dali do života moc a moc. Mám na mysli především profesora Legnera, Bartáka, Huberovou, Dolejše, Řehku, Rathouského, Kosovou, Salačovou a další. Ředitelem školy byl dr. Mareš, též učící moje rodiče, jeho zástupkyní pak neoblíbená profesorka chemie Procházková. Když jsem šel s mým spolužákem z lavice Pavlem Sládkem ze školy na počátku září 1981 a nesli jsme si domů stohy knih a učebnic, mysleli jsme si, že gympl nemůžeme nikdy udělat. Tolik požadavků na nás profesori valili, že jsme si mysleli, že se to nemůžeme stihnout naučit. Také známkování bylo mnohem přísnější než na základce a než jsme si na to zvykli, tak jsme obdrželi pár „bajlí“ (jak se ve studentském slangu říkalo pětčám). Já jsem tu první inkasoval 7. 11. 1981, tedy na VŘSR, z matematiky, která byla pro mě nepochopitelným předmětem, i když jsem seděl vedle budoucího profesora matematiky. Také středoškolský rozvrh nám předepisoval často výuku až do 14.15 nebo 15.00. Na oběd jsme chodili do menzy PFUK, na křižovatce Královické a Zápské. Kuchařky nás měly rády, a když jsme přišli až skoro ve 14.30 s prázdnými žaludky, vždy nám nandaly všechno, co ještě měly, často to byly porce de-

Vzpomínky pamětníků

seti knedlíků, někdy i více. Když nám něco nejelo, stavili jsme se v bufetu na sekanou nebo párek.

Postupně jsem si však na gymnaziální život zvykl a zvládal jsem solidně studium i další životní nástrahy. Skvělé byly především fotbalové a basketbalové turnaje, čokoládová štafeta, lyžařský zájezd do Janova n. N. a další prvky studentského života. Společně jsme chodili do tanečních v Labíně, kde jsme museli čelit společenským zvyklostem tanečního mistra Chytrého a tzv. volená mazurka byla pro nás velkým nebezpečím. Mojí tanečnicí byla Jaroslava Naušová a měla pochopení pro mé občasné absence kvůli basketbalovým zápasům. Na gymplu mě pak v rychlosti doučovala, waltz, rumbu a jiné tance. Abychom se zabavili tak jsme hráli při tanečních na honičku, což naše partnerky moc nechápaly. Ještě jeden moment z kursu tanců se mi vybavuje. A to byly černé brýle naší třídní profesorky Stryalové, které na nás zhlížely z balkónu Labína. Měla totiž dceru v našem věku, a tak dělala gardedámu. Připadali jsme si jako ve škole a občas jsme si při vyučování od ní také vyslechli nejednu uštěpačnou poznámku směřující k hodnocení našich tanečních výkonů.

Markéta Stryalová mi však přirostla k srdci natolik, že to byla moje největší studentská láska. Náš vztah začal na poli, kde jsme v rámci naší zemědělské specializace okopávali brambory nebo sklízeli ředkvičky. Markétě jsem často pomáhal. Bylo to na konci druháku a bylo nám spolu dobře.

Často jsme chodili do Panské, kde mi Markéta pomáhala s matematickými úkoly, ale obvykle nám to moc dlouho nevydrželo. Chodili jsme spolu do kina, chodili se koupat na Probošťák. V létě jsem za ní na kole jezdil do Říčán, kam se později Stryalovi odstěhovali. Bylo to krásné léto. Často jsem Markétu doprovázel domů do Slunečních lázní, kde Stryalovi měli byt od PedFUK. Domů jsem se pak vracel v noci opuštěnou alejí a často jsem měl docela nahnáno, obzvláště poté, co se objevily fámy o znásilňování studentek PedFUK v Houštce i v aleji. Nakonec jsme se rozešli, ale dodnes jsme kamarádi a já za ni občas chodím, když slouží na záchrance v Brandýse na kavu. Markéta vystudovala medicínu a je lékařkou.

Od třetího ročníku jsme si studium na gymnáziu vyloženě užívali. Už jsme věděli, co a jak, co kdo požaduje, navíc jsme si s „A“ vyměňovali písemkové otázky, takže jsme studiem proplouvali o něco snadněji a maturita byla ještě poměrně daleko. Byla to krásná doba, hráli jsme fotbal a basket, chodili na pivo ke kulate bábě, už jsme nemuseli bojovat o udržení na gymnáziu, prostě jsme na to měli. Chodili jsme na plesy a naším oblíbeným místem zábavy byl sál v boleslavském hotelu Praha, kde nám hrála skupina Konstelace v čele s J. Šindlerem. Skvělá doba poloviny osmdesátých let, kterou jsme si nenechali zkazit ani komunistickým vládnutím. Jako nutné zlo jsme vzali účast v prvomájovém či lampiónovém průvodu. Vždy jsme pak někam zašli a probírali vše, co se

kolem dělo, například úmrtí Brežněva, Andropova či Černěnka. Na konci třetího ročníku jsme byli na hodně kontroverzní brigádě na zavádění chmelových výhonků. Byla to dosti namáhavá práce, a tak jsme ji vykonával se spolužačkou Monikou z „A“. Docela jsme se tam pobavili. Brigáda byla hodně dlouhá, navíc jsme bydleli hned vedle věznice Čížkovice, což nám také nepřidalo. Ráno jsme chodili na chmelnici, zatímco vězni nastupovali do autobusu pod dohledem střelných zbraní, večer se to opakovalo. Navíc brigáda byla poznamenána incidentem, když měl být kvůli porušení pravidel vyloučen Honza Šimeček. My jsme se ho zastali a vyhlásili jsme stávkou. Celou situaci musel přijet řešit osobně ředitel Mareš, se kterým byl MUDr. Šimeček, Honzův táta, velký kamarád. Takže hádejte, jak to mohlo dopadnout.

Na podzim 1984 jsme zase byli pod tlakem profesorů. Ti nám donekonečna opakovali, že pokud se ihned nezačneme učit, nemáme šanci maturitu udělat, natož se dostat na VŠ. Obzvláště pro kluky to byl velký strašák, protože v tom případě na nás čekala dva roky dlouhá vojenská základní služba, což nebyla moc dobrá představa.

Nakonec jsme vše zvládli, maturitní ples, písemky, poslední zvonění, ústní maturitní zkoušky i závěrečný večírek. Dostal jsem se i na VŠE, ale na to již tak rád nevzpomínám. Prostě gymnázium mi dalo hodně a život v něm byl úžasný.

Petr Čeněk

Moje vzpomínky na dětství, část 2.

Hedvika Dvořáková

Co ještě jsem zažila? Různá oznámení městského úřadu oznamoval bubeník, který procházel městem a na určených zastávkách po důkladném bubnování hlasitě občany informoval.

Vzpomínky běží...

O výhledu do luk a polí od nás ze dvora jsem se již zmínila. Již jako malá jsem odtud ráda pozorovala všechny přírodní proměny od jara do zimy. Jednou z jara na mne čekalo velké překvapení. Na louce se procházel párek čápů. Od tůně mezi poli jsou vysázeny remízky, u některých bývaly i malé tůňky a bylo tam i hodně žab. To byly koncerty. Tyto podmínky zřejmě čapí rodinku přilákaly k průzkumu okolí. Jak jsme pak zjistili, obhlídka dopadla dobře a čapí se usadili v Hluchově vedle tůně, po pravé straně mostu směrem na Brandýs. Tam stál vysoký suchý strom bez koruny, který jim k vybudování domova vyhovoval. Pro Boleslav byla jejich přítomnost přímo raritou a na mostu se zastavovaly jak děti, tak dospělí a jejich hospodaření pozorovali. Čapí zde také vyvedli mladé a ještě se sem několik roků vraceli. Jak šel čas, počet remízků se snížil, tůňky byly zavezeny. V nynější době nám žáby koncertují jen u tůně, nebo u strouhy, která zde protéká podle zahrad domů.

Dosud jsem se převážně zmiňovala o zážitcích, které ne mne působily příjemně. Bylo by však nesprávné vyhýbat se vzpomínkám tísnivým. Jsou to vzpomínky na páteční dny, kdy po domech ob-

cházeli žebráci, s prosbou o almužnu, a nebylo jich málo. I když ani některé domácnosti neměly právě růžové životní podmínky, pro příchodí prosebníky se přece nějaký příspěvek našel, třeba krajíc chleba, talíř polévky, nebo nějaké jiné jídlo. Vítaným příspěvkem bylo i 10 haléřů, staré boty, nebo nějaký díl obnošených oděvů. Tito lidé se také shromažďovali o nedělích u kostelů, kde si vyprosili finanční podporu.

Jaké byly dodržovány zvyky?

V současné době si počátkem nového roku lidé vzájemně přeji zdraví a štěstí. Za mého dětství bývali hlavními gratulanty komíníci. O těch se přeci dodnes říká, že přinášejí štěstí. Ti navštěvovali domácnosti ve svém obvodu, kde jejich příslušníkům přáli nejen zdraví a štěstí, ale také, aby jim byl oheň dobrým pomocníkem a nikdy neškodil. Hospodyně pro ně měly připravenou nějakou výslužku – vejce, ovoce, ořechy, někde to byla štamprlička nebo drobný finanční příspěvek. Gratulace jen za poděkování byly opravdu výjimečně.

Mnohé zvyky byly spojeny s církevními tradicemi.

2. února, na den Hromnic, si lidé pořizovali hromničky, to byly dlouhé silnější svíčky zdobené různými obtisky, nebo ornamenty, kytičkami a lístky z barevného vosku. Při bohoslužbě si je nechali v kostele posvětit a doma je uschovali pro případ, že by přišla velká bouře. To svíci rozsvěceli, aby chránila jejich domov před blesky.

O Velikonocích byly jiné tradice. Na Květnou neděli byly dávány

k posvěcení větvíčky jívy kočičky, pro domácí pohodu. Těsně před hlavními velikonočními dny od Škaredé středy přes Zelený čtvrtek, Velký pátek až po Bílou sobotu byl zachovávan půst. Na Zelený čtvrtek přestaly vyzvánět zvony a místo zvonění se v ulicích ozýval hrkot řehtaček a dřevěných trakářků. O to se pečlivě až do Bílé soboty, starali od ranního úsvitu do večera skupinky chlapců, řehtačů. Tento zvyk je dodržován jen výjimečně v některých místech dones.

V kostele sv. Václava se začaly konat veškeré velikonoční církevní obřady. Na Velký pátek byl otevřen „Boží hrob“, to bývá i v současnosti. Na Bílou sobotu dopoledne obcházel řehtači domy a na závěr své činnosti vyzpěvovali píseň „Klekání zvoníme, Jidáše honíme“ a získali si nějakou odměnu za svou činnost, řehtání. V tento den již vrcholily církevní obřady, při kterých byl chrám plně zaplněn věřícími. Ve večerních hodinách, kdy se opět rozezněly zvony, lidé ve městě, hlavně na trase od kostela sv. Václava, ke kostelu Panny Marie, rozsvěceli v oknech svíčky a začalo se chystat slavnostní zakončení, které vrcholilo průvodem. Za neseným křížem se řadili hudebníci, následovali ministranti se zvonky, sbor kněží, nejvyšší církevní hodnostář farnosti v slavnostním rouchu s monstrancí pod baldachýnem, který nad ním nesli 4 muži v tmavých oblecích s bílými rukavicemi a dále zástup věřících. Průvod vykročil rozzářenou ulicí, za hlaholu zvonů, cinkání zvonků, zvuků hudby a zpěvu písně „Hle vstalť jest slavně Kristus Pán...“ do

Vzpomínky pamětníků

kostela Panny Marie, kde byla slavnost Vzkříšení ukončena.

O velikonoční neděli probíhaly církevní obřady opět za velké účasti věřících. Po skončení všech ceremonií se mnozí mladší účastníci zdrželi na náměstí, kde kapela pana Švejdy pořádala slavnostní promenádní koncert. Vzhledem k tomu, že jsou Velikonoce brány také jako svátek jara, bývalo zvykem, že si mladé ženy a děvčata připínaly na kabáty svazečky látkových jarních květů, sedmikrásek, petrklíčů, nebo fialek.

Velikonoční pondělí, pomlázka, již patřilo hlavně dětem a mládeži, a že se těch hodovníků vystřídalo.

30. duben, den čarodějnic, to se také páliły ohně, ale tehdy byl ještě jeden zvyk dodržovaný hlavně v rodinách, kde ještě žili starší příslušníci. Tam na ochranu proti čarodějnicím a jiným škodlivým živlům dávali lidé do oken a před dveře domů rozkvetlé větvičky trnek. U nás na to vždy velmi dbal dědeček, mamčin tatínek.

Církevní oslava dne „Božího Těla“ (v červnu) probíhala velmi slavnostně s obřady v kostele a dále během průvodu z jednoho kostela do druhého u dvou oltářů, postavených na cestě městem. Místo světel v oknech domů byly domy obloženy zelenými větvemi bříz a v průvodu, před knězem s monstrancí šly družičky, které cestou sypaly z košíčků lístky květů. I tento den potom vyhrávala na náměstí hudba.

Když někdy nastal tak zvaný „suchý rok“, byly pořádány do polí prosebné průvody o dešť. Účastníky byli jak sedláci, tak ostatní občané.

Měsíc září býval měsícem hlavních poutí. 12. při oslavách jména Marie a 28. na svátek Václava. To Boleslav vždy zaznamenala největší nápor poutníků.

V měsíci říjnu, kdy se zde slaví Havelské posvícení (16. 10.) nastaly hospodyním velké starosti s mimořádným posvícenským pohoštěním pro rodinu, případně pro další hosty, neboť v tento den se rodiny scházely i s příbuznými, či známými z jiných míst. Pro pečení posvícenských koláčů proto využívaly pomoc místních pekařů. U nás to bylo buď u Krbců nebo u Trusků. Doma si připravily těsto a všechny druhy náplní, vše dopravily do pekárny a tam po řádném nakynutí těst došlo ke konečnému zpracování a k pečení. To bylo něco, když jsem se mohla jít za maminkou na tvoření a pečení koláčů podívat.

K posvícenskému pohoštění, když k tomu byly podmínky, samozřejmě patřila husí pečínka. S tím se u nás počítalo již od jara, kdy se domů opatřila dvě housata, jedno pro oslavu Václava, to měl dědeček svátek a na oslavě si velmi zakládal, druhé bylo na posvícení. O housata pečovala maminka nebo babička, ale i já jsem se ráda připojila a chodila je pást. Nechyběla jsem ani při dělání šišek na jejich vykrmování, když vyrostly. Během zimních večerů potom docházelo k jejich konečnému využití, draní peří. To se sešly babička, maminka, její sestra a sousedka paní Proskovcová u velkého stolu pokrytého papírem a po částech peří zpracovávaly. Byla to pěkně piplavá práce, než se vytvořily hromádky jedna z odraného peří a druhá z papěrek. To byla odraná brčka, kterými se

plnily podhlavníky. Práce musela probíhat v naprostém klidu, aby se peří nerozlítalo. Přesto jsem se vydržela dívat, dokud mě nezačal zmáhat spánek.

1. a 2. listopad byl vždy, jako i nyní, věnován vzpomínkám na zemřelé, 2. listopadu „Den Dušiček“ ještě i při vzpomínkovém průvodu po hřbitově.

Dny ubíhaly, přišel prosinec a s ním spojené zvyky: roaráty (jitřní mše, bývá i v současnosti). 4. 12. svátek Barbory, někde chodily a nadělovaly „Barborky“, ženy zahalené v prostěradlech, ale hlavně se pamatovalo na uříznutí třešňových proutků, aby do Štědrého dne vykvetly. A byl již jen krůček k svátku Mikuláše. V předvečer, 5. 12. si děti dávaly do oken na nadílku punčochu. Proti dnešním však bývala opravdu velmi skromná – pár ořechů a jablek, jinak bonbony a čokoláda, to již byla veliká vzácnost. Někdy se také za nějaký prohřešek objevil jako dárek kousek uhlí nebo brambora.

Štědrý den měl rovněž určitá pravidla. Přes den omezení jídla, pouze krajíček chleba, nebo vánočky, mimořádně to byl „kuba“, uvařené, okořeněné kroupy nebo krupky míchané s houbami. Až k večeři byla rybí polévka a smažený kapr s bramborovým salátem, nebo v jiné úpravě – dušený, nebo s povídkovou omáčkou „načerno“. Po večeři došlo konečně na nadílku. Tu nám oznámilo zvonění zvonku. V pokoji byl smrček, ozdobený barevnými papírovými střípky, ve kterých byly zabaleny tvrdé, nebo fondánové bonbony, někdy i kousek čokolády. Výzdobu doplňovaly ořechy, drobná jablíčka

Vzpomínky pamětníků, regionální literatura

a řetězy lepené z barevných lesklých papírů. K osvětlení sloužily malé svíčky ve skřipcích, připnuté na větvičkách. Když byl stromek ještě dozdoben kousky roztřepené vaty, jako zasněžení, to byla nádhera. Dárků bývalo poskrovnu, ale i maličkost udělala radost.

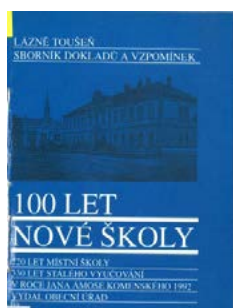
Tradiční půlnoční mše se konala v kostele sv. Václava, a to opravdu o půlnoci.

Závěr roku býval k večeru slaven obřadem na poděkování za končící rok opět v kostele. Vítání Nového roku však bylo bez petard a ohňostrojů.

Své vyprávění končím. Souhrnem vzpomínek jsem se opět potěšila a přeji každému, aby při vlastním vzpomínání ten příjemný pocit prožíval také. Díky za to, že mohu říci: „Měla jsem hezké dětství.“

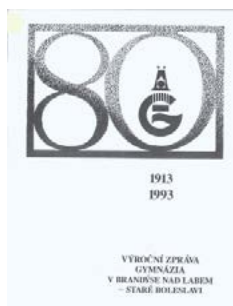
Psáno pro literární soutěž
Polabská vrba, 2013

Publikace o školství v regionálním fondu Knihovny Eduarda Petišky

100 let nové školy: Lázně Toušeň : sborník dokladů a vzpomínek. Lázně Toušeň: Obecní úřad, 1992.

Publikace s podnázvem 220 let místní školy a 330 let stálého vyučování definuje vývoj školství v obci Toušeň (nyní Lázně Toušeň) na základě zápisů v obecních kronikách, dokumentů ve školním archivu a vzpomínek pamětníků.

80 let gymnázia v Brandýse - Staré Boleslavi : výroční zpráva 1992-1993. Brandýs n. L: Gymnázium, 1993.

Publikace seznamuje čtenáře s historií ústavu, jeho pedagogickým sborem, s význačnými absolventy. Podává přehled o všech studentech gymnázia v jednotlivých ročnících. Je doplněna vzpomínkami pamětníků.

Brandýské Gymnázium J.S. Machara : 1913-2013. Brandýs nad Labem - Stará Boleslav: Gymnázium J. S. Machara, 2013.

Publikace vyšla ke stoletému výročí vzniku gymnázia. Mapuje historii školy, nabízí přehled ředitelů i absolventů.

Co zaznamenaly kroniky staroboleslavských škol : od roku 1863. 2013.

Publikace čerpá z památních knih staroboleslavských škol, zaznamenává historii školství ve Staré Boleslavi od druhé poloviny 19. století do roku 1968. Je doplněna rozsáhlou fotografickou galerií.

Kronika obecné školy ve Skorkově. Skorkov: Obec Skorkov, 2013. 148 stran. ISBN 978-80-260-4722-3.

Publikace je přetiskem tří kronik školy ve Skorkově, která byla zrušena v roce 1976.

Mimořádná výroční zpráva za léta 1993-1998 : gymnázium J. S. Machara. Brandýs n. L: Gymnázium J. S. Machara, 1998. 31 s.

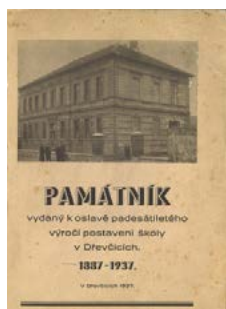
Část publikace je věnována J. S. Macharovi, po němž je gymnázium pojmenováno. Ve druhé části najdeme statistické údaje o finančních prostředcích, pedagogickém sboru a studentech školy.

Regionální literatura, video

NOVÁKOVÁ, Jiřina. 100 let školy ve Velení : 1901–2001. Veleň: Obecní úřad, 2001. 36 s.

Publikace stručně mapuje historii školy ve Velení. Je doplněna bohatým fotografickým materiálem.

Památník vydáný k oslavě padesátiletého výročí postavení školy v Dřevčicích : 1887–1937. Dřevčice: Učitel'ský sbor, 1937. 61 s.

Učitel'ský sbor dřevčické školy vydal v roce 1937 sborník zachycující nejen historii školy, ale také dějiny obce Dřevčice.

Paměti škol okresu karlínského : soudní okresy: Karlín a Brandýs n. L. Karlín: Školní rada, 1898?. 675 s. + 2 tb.

Publikace obsahuje rozsáhlou stať věnovanou historii školství na území býv. Karlínského okresu do konce 19. stol. obecně a kratší příspěvky k dějinám jednotlivých školských zařízení v dotčeném území (s místopisným úvodem).

Sborník k 200. výročí založení školy v Toušeni a k 80. výročí otevření nové školy. Toušeň: MNV, 1975. 147 s

Autor sborníku Jan Králík byl veden „snahou předložit ucelený pohled so vývoje naší školy a vzpomenout těch, kdož dali celé své srdce výchově těch nejmenších“.

SMETANA, Josef . Ke stému výročí založení dřevčické školy. Dřevčice: 1987.

Kronikář obce Dřevčice zpracoval historii školy od počátků do roku 1986.

Bibliografie J. V. Práška v regionálním fondu Knihovny Eduarda Petišky (výběr)

Okres brandejsský nad Labem. Nástin historicko-archaeologický. Praha 1875

Zámek Brandejs nad Labem. Historický nástin. Brandýs n. L. 1908

Aegaeové. Světové panství Sargonovcův a Chaldaiův. Praha 19??

Aegaeové. Řecký středověk Praha 19??

Assyrie a dávný Orient. Egypt za slavných dob faraonův Praha 19??

Assyrie a dávný Orient. Foiničané Praha 19??

Doba válek řecko-perských. Boje řecké o hégemonii a úpadek Persie. Praha 1912

Doba válek řecko-perských. Foiničané Praha 19??

Egypt za slavných dob faraonův. Babylonie kolébkou dějin. Assyrie a dávný orient. Foiničané. Praha 1912

Ženy antické. Praha 1905

Mistr Pavel Stránský. K slavnosti odhalení památné desky na jeho rodném domě v Zápech. Praha, 19??

Brandejs nad Labem, město, panství a okres. 1. díl. Brandýs nad Labem - Stará Boleslav 2008

Brandejs nad Labem, město, panství a okres. 2. díl. Brandýs nad Labem - Stará Boleslav 2010

Brandejs nad Labem, město, panství a okres. 3. díl. Brandýs nad Labem - Stará Boleslav 2007

Video na Youtube

E. Petiška: Jak krtek ke kalhotkám přišel (Základní umělecká škola)

Foto na titulní straně: Justin Václav Prášek s manželkou Hermenegildou (převzato z: Temrová, Klára: J. V. Prášek – historická studie. Brandýs nad Labem - Stará Boleslav 2003. ISBN 80-902897-3-8

Naše Polabí

číslo: 5

rok: 2024

Vydavatel: Knihovna Eduarda Petišky

ISSN: 2571–4201 (print), 2571–4163 (on-line)

